

NAJBOLJI GOST

Autor:

Bediuzzaman SAID NURSI

Naslov originala:

RAMAZAN – İKTİSAD -
ŞÜKÜR RİSALELERİ (Boşnakça)

Izdavač:

REJHAN- Sarajevo

Za izdavača:

Erdoğan Nil

Prijevod:

Abdulah Smajić

Lektor:

Sanjin Kodrić

Korektor:

Ahmed Alibašić

Naslovna strana:

Abdulah Branković

Štamparija:

İMAK OFSET

Yenibosna / Istanbul / Türkiye

00902126564997

Rejhan Publication

ul. Sarači, 77/1, Morića han, Sarajevo

ul. Iganska nr, 24 04-087, Warszawa

Kontakt:

rejhan@ymail.com

www.rejhan.net

www.risaleshop.com

Copyright © by IK REJHAN

All rights reserved

ISBN 978-83-63796-15-0

Bediuzzaman
Said Nursi

NAJBOLJI GOST

Iz djela Risale-i Nur

REJHAN
PUBLICATION

Sarajevo 2013

Ova poslanica sabire razne odlomke na temu zahvalnosti i njezinih izvora, uvrštene u Poslanicu o Ramazanu, Poslanicu o štedljivosti i Poslanicu o zahvalnosti.

Pismo dvadeset deveto

Iz zbirke "Pisma"

Drugi dio
Ovo je druga poslanica

POSLANICA O RAMAZANU

Kratak osvrt na islamska obilježja i obrede izložen je na kraju *Prvog dijela*. Stoga će ovdje, u *Drugom dijelu*, biti govora o jednom broju mudrosti i svrha koje se odnose na post u mubarek mjesecu ramazanu, koji je najbriljantniji i najblistaviji od tih obreda.

Ovaj rad se sastoji iz devet tačaka, koje rasvjetljavaju devet mudrosti iz mnoštva svrha i mudrosti posta u mubarek mjesecu ramazanu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ
 وَ بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَ الْفُرْقَانِ

“U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!”

“Mjesec ramazan je onaj mjesec u kojem je objavljen Kur'an – uputa ljudima i očigledan dokaz Pravog puta i normativ za razlikovanje dobra od zla.” (Al-Bekara: 185)

PRVA TAČKA

Post u mjesecu ramazanu spada među prve od pet primarnih stupova islama i smatra se jednim od najveličanstvenijih islamskih obreda.

Većina mudrosti i svrha kojima urađa post mjeseca ramazana okrenuta je u pravcu ispoljavanja Božanskog gospodarenja Uzvišenog Hakka, kao što je usmjerena i prema čovjekovom društvenom i privatnom životu, a također i u pravcu odgajanja i odgoja duše te iskazivanja zahvalnosti na Božijim blagodatima.

Iz zbilja velikog mnoštva mudrosti i svrha, navest ćemo jednu mudrost sa gledišta ukaza Božijega gospodarenja kroz post.

Naime, Slavljeni i Uzvišeni Allah je stvorio površinu Zemlje kao jednu prostrtu sofru natrpanu bezbrojnim blagodatima. Priredio ju je na fenomenalan način, odakle čovjek i ne očekuje, pa tako iznosi na vidjelo savršenost Svoga gospodarenja i Svoju milost i samilost. Čovjek, pak, pod plaštom nemarnosti i kroz zastore javnih uzroka, ne vidi divnu stvarnost koja saopćava i iskazuje to stanje i ponekad je zaboravi. A u blagoslovljenom ramazanu vjernici, odjednom postavši poput disciplinirane armije, opasu se svećanim pojasom pobožnosti Allahu i pred iftar budu pripravnici odazvati se zapovijedi Iskonskog Moćnika: *“Bujrum! Izvolite na plemenitu gozbu.”* Oni tim svojim stanjem na tu grandioznu univerzalnu milost uzvraćaju sveobuhvatnom, urednom i veličanstvenom pobožnošću. Vidi sada: da li oni koji nisu uzeli učešća u jednoj ovako uzvišenoj pobožnosti i ovako istaknutoj počasti zaslužuju da se zovu ljudima?

DRUGA TAČKA

Postoje brojne mudrosti kojima je post blagoslovljenog ramazana okrenut u pravcu zahvalnosti na blagodatima kojima nas je Tvorac izdašno obasuo. Kako je već rečeno u *Riječi prvoj*, jedna od njih je činjenica da hrana koju iz vladareve kuhinje donese poslužitelj ima svoju cijenu. Smatralo bi se ludošću ako bi neko za tu rijetku hranu pomislio da je beskorisna i bezvrijedna i ako ne bi saznao za njezinog stvarnog darovatelja, a istovremeno za nju poslužitelju davao bahšiš. Tako isto, i za neizmjernu hranu i bezbrojne blagodati koje je Uzvišeni Allah razasuo po površini Zemlje, On definitivno traži cijenu, a ta cijena je: iskazivati Mu zahvalnost na tim blagodatima. A pojavni uzroci i pojavni posjednici koji prenose te blagodati, u poziciji su poslužitelja. Dok mi plaćamo poslužiteljima višu cijenu nego što zaslužuju i ostajemo pod osjećajem zaduženosti prema njima, pa im čak ukazujemo poštovanje i zahvalnost više nego što im pripada, Stvarni Blagodarac, slavljen je On, Svojim slanjem tih blagodati zaslužuje da Mu iskazujemo vrhunsku zahvalnost i pohvalu i prema Njemu pokazujemo osjećaj

zaduženosti i zadovoljstva. Dakle, ukaz zahvalnosti Uzvišenom Allahu i iskaz zadovoljstva naspram tih blagodati postiže se spoznajom činjenice da te blagodati i darovi dolaze izravno od Njega, potom priznanjem njihove vrijednosti te osjećajem potrebe za njima.

Stoga, post u mubarek ramazanu je ključ istinske i čiste zahvalnosti i ogromne opće pohvale Uzvišenom Allahu. Jer, većina ljudi ne shvata vrijednost mnogih blagodati zato što ne osjećaju nužnu potrebu za njima kada nisu izloženi patnjama stvarnoga gladovanja. Tako, npr., oni koji su naduti od sitosti ne uviđaju stepen blagodati što počiva u korici suhog hljeba, a naročito ako su imućni i dobro opskrbljeni. Međutim, vjernik za iftarom uviđa da je ta korica jedna skupocjena Božanska blagodat i to mu svjedoči njegovo čulo okusa. Zato postači u ramazanu, od sultana do najbjednijeg siromaha, postižu duhovnu zahvalnost Uzvišenom Allahu proisteklu iz uviđanja ogromne vrijednosti tih blagodati. A i čovjekovo ustezanje od uzimanja hrane po danu čini da se on uvjeri kako je ona jedna istinska blagodat, govoreći sebi:

“Ove blagodati nisu moje vlasništvo i ja ih nisam slobodan uzimati. One, dakle, pripadaju nekom drugom i u osnovi su ukaz Njegove blagodati i plemenitosti prema nama. Ja sad iščekujem Njegovu naredbu”. Time je iskazao smisao zahvalnosti na tim blagodatima.

U tom obliku, post s mnogih gledišta postaje poput ključa zahvalnosti, koja je stvarna funkcija čovjekova.

TREĆA TAČKA

Jedna iz izobilja mudrosti posta okrenutih prema društvenom životu čovjeka jeste činjenica da su ljudi stvoreni različiti sa gledišta načina preživljavanja. Prema tome Uzvišeni Allah poziva bogate da pruže ruku pomoći svojoj braći siromasima. Oni ne mogu u potpunosti imati osjećaja za njihovo žalosno stanje i glad osim kroz gladovanje nastalo putem posta. Pa, da nije posta, mnogi bogataši, koji slijede svoje prohtjeve, ne bi mogli razumjeti koliku potrebu siromasi imaju za sažaljenjem i milošću. Stoga je saosjećajnost prema pripadnicima istog roda, usađena u biću čovjeka, jedan temelj koji potiče na

istinsku zahvalnost. I bilo koji pojedinac može naći nekoga ko je u nekom pogledu siromašniji od njega, pa je dužan saosjećati s njime.

Pa da nema prisile da čovjek sâm iskusi gorčinu gladi, niko se ne bi pobrinuo da ukaže dobročinstvo drugima, što je inače zahtjev obavezne saradnje kroz sponu saosjećajnosti među suvršnjicima. Čak i ako bi to učinio ne bi to učinio potpuno, jer on u sebi nema stvarni osjećaj i svijest za to stanje.

ČETVRTA TAČKA

Sa gledišta odgoja čovjekove duše, post ramazana sadrži brojne mudrosti. Jedna od njih jeste da nefs po svojoj ćudi želi biti slobodan i nesputan, pa se tako i odnosi prema sebi. Nefs, čak, za sebe traži i umišlja Božansko gospodstvo i slobodno kretanje po svom ćejfu. Zato on ne smatra da se odgaja putem neizmernih Božijih blagodati, a naročito ako živi u izobilju i ako ima moć na ovome svijetu, a nemarnost ga podržava i potiče u tome stavu, on nekontrolirano i nedopustivo proždire Božanske blagodati, poput životinje.

Međutim, u toku blagoslovljenog ramazana, duša svakog čovjeka, od najimućnijeg bogataša do najbjednijeg siromaha, počinje razabirati stvari o sebi te uviđa da ona nije vlasnik, nego nečije vlasništvo, i da nije slobodna i neovisna, nego je podređena i rob. Shvata, dakle, da bez naredbe ne može pružiti ruku kako bi izvršila i najmanji čin; čak je ne može ispružiti ni da uzme vodu. Otuda se oholost njezinog umišljenog gospodstva slama te se prihvata robovanja Uzvišenom Allahu i izvršava svoju temeljnu funkciju, a to je iskazivanje zahvalnosti.

PETA TAČKA

Post ramazana ima mnoge mudrosti sa gledišta odgoja duše što nagoni na zlo, popravljanja njezinoga karaktera i njezinog oslobađanja od svojeglavih postupaka i kaprica. Spomenut ćemo jednu takvu mudrost.

Ljudska duša kroz nemarnost zaboravlja svoju bit. Ona ne vidi i ne želi vidjeti beskrajnu nemoć, neizmjernu neimaštinu i krajnje manjkavosti u svojoj prirodi. Ona, čak, ne razmišlja o svojoj krajnjoj slabosti što počivaju u njezinoj suštini, o razmjerima svoje

prolaznosti i o mjeri u kojoj je ona meta nevolja, niti sve to želi vidjeti. Također zaboravlja i da je sačinjena od mesa i kostiju koji se razgrađuju i brzo propadaju, pa se ponaša umišljeno kao da je od čelika, nepodložna smrti i prolasku, trajna i vječna. Vidiš je kako se ustremila na dunjaluk i kako se baca u njegov zagrljaj noseći žestoku proždrljivost i ogromnu pohlepu, i veže se uz njega prisnim odnosima i neumjerenom ljubavlju. Ona čvrsto prijanja za sve što je ukusno i korisno pa zaboravlja na svoga Stvoritelja, Koji je odgaja s punom saosjećajnošću i brižljivošću, te se baca u provaliju nemorala zanemarivši svoj ishod i krajnje odredište svoga života na ovom i budućem svijetu.

Budući da post ramazana čak i najnemarnijim i najprkosnijim ljudima posredstvom gladi daje osjećaj slabosti, nemoći i neimaštine, i svaki od njih, razmislivši o sebi i o svome praznom želucu, uviđa potrebu u želudcu, tako se prisjeti koliko mu je tijelo nemoćno i nejako, podložno propadanju, i koliko je ovisan o Božijoj milosti i sažaljivosti, te duboko osjeti težnju da, sasvim bespomoćan

i izrazito siromašan, pokuca na vrata Božijeg oprosta oslobodivši se faraonske oholosti svoje duše i pripravan da rukom duhovne zahvalnosti pokuca na vrata Božije milosti (ako mu gaflet nije u potpunosti iskvario srce).

ŠESTA TAČKA

Jedna iz izobilja mudrosti u postu mubarek ramazana, sa gledišta okrenutog prema objavi Časnog Kur'ana i sa gledišta činjenice da je ramazan najvažnije vrijeme njegove objave, jeste sljedeće:

Budući da je Časni Kur'an objavljen u mubarek mjesecu ramazanu, neophodno je otarasiti se niskih duševnih prohtjeva i napustiti besposlice i ono od čega nema nikakve koristi, da bi se to nebesko obraćanje dočekalo na pristojan i doličan način prisjećajući se vremena njegove objave u tom mjesecu i odricanjem od hrane i pića, i uživjeti se u duhovna stanja bliska melekima. Potom, učenjem Kur'ana kao da se njegovi ajeti upravo sada objavljuju, i njegovim slušanjem u tom osjećaju savršene skrušenosti; slušanjem Božanskog obraćanja kako bi se čovjek uzdigao do visokog položaja i uzvišenog

duhovnog stanja; slušati ga kao da ga čuje od Časnog Poslanika, s.a.v.s.; čak kao da ga sluša od Džebraila, a.s., pa čak i od Praiskonskoga Govornika, Allaha, slavljen je i uzvišen On; zatim, saopćavanjem i učenjem Časnog Kur'ana drugima u svrhu izlaganja jedne od mudrosti njegove objave.

Da, islamski svijet u toku mubarek ramazana postaje poput džamije, i to zbilja ogromne džamije, čiji svaki ugao, čak i svaki stup odjekuje zvukom učenja miliona hafiza Časnog Kur'ana. Oni recitiraju taj nebeski govor i čine da on dođe do ušiju svih stanovnika Zemlje te na divan način pokazuju jarko svjetlo istine časnog ajeta:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ

“Mjesec ramazan je onaj u kome je objavljen Kur'an”, praktično potvrđujući da je mjesec ramazan uistinu mjesec Kur'ana. A od ostalih prisutnih u tom vrhunskom džematu neki slušaju s punom skrušenošću i uvažavanjem, a neki i sami uče te časne ajete.

Kako je samo ružno i odvratno istrgnuti se iz te presvete džamije dok je ona u ovako

zadivljujućem stanju i, podlijegajući želji za hranom i pićem i slijedeći nagon duše što nagoni na zlo, izaći iz tog uzvišenog duhovnog stanja! Koliko će samo ta osoba biti predmet duhovne odvratnosti i prijezira džemata te džamije! Isti je slučaj i sa onima koji se protive postačima u mubarek ramazanu. I oni u istom stepenu postaju meta duhovnog prijezira i omalovažavanja cijelog islamskog svijeta.

SEDMA TAČKA

Post ramazana sa gledišta sticanja koristi čovjeka koji je inače došao na ovaj svijet kako bi radio i trgovao za budući svijet ima razne mudrosti. Mi ćemo navesti samo jednu od njih, a to je činjenica da nagrada za djela u toku mubarek ramazana porasta hiljadostruko. Zna se da, kako se navodi u časnom hadisu, svaki proučeni harf Kur'ana donosi deset zasluga, i računa se kao deset dobrih djela, te za sobom povlači deset plodova Dženneta. U mjesecu ramazanu svaki harf proizvodi ne deset, nego hiljadu takvih ahiretskih plodova, i svaki harf iz ajeta poput *Ajetu-l-kursije* otvara vrata pred hiljadama sevapa da se na budućem svijetu spuste u vidu stvarnih plodova. Te zasluge se

umnožavaju u danima petka tokom ramazana, i dosežu trideset hiljada u noći Kadr.

Da, Časni Kur'an, čiji svaki harf donosi trideset hiljada vječnih plodova, postaje poput svjetlosnog stabla, džennetskog stabla Tuba, s obzirom da vjernicima u mubarek ramazanu donosi dobit tih trajnih i vječnih plodova što se broje milionima. Razmisli o ovoj unosnoj, vječnoj i presvetoj trgovini i pogledaj je, a zatim promisli o onima koji ne cijene vrijednost tih presvetih harfova – kako velik i nenadoknativ je njihov gubitak!

Dakle, mubarek mjesec ramazan je, ustvari, divni sajam ahiretske trgovine ili jedno veoma aktivno i unosno tržište za tu trgovinu. On je i poput vrhunski plodne i bogate plantaže gdje se uzgajaju ahiretski prinosi. On je i poput aprilske kiše koja pospješuje rast i blagoslov djela. On je i poput veličanstvene proslave i divne, presvete ceremonije za izlaganje ljudske pobožnosti pred grandioznošću Božijeg gospodarenja i dostojanstvom Božijeg položaja.

Zbog svega toga, čovjek je zadužen postom kako se ne bi nemarno odavao ugađanju

životinjskim potrebama nagonске duše, poput jedenja i pijenja i kao bi se klonio ogrezanja u prohtjevima, strastima i stvarima koje ga se ne tiču, ili, ušavši u ahiretsku trgovinu i oslobodivši se kratkotrajnih ovosvjetskih potreba, kao da postane ahiretsko biće i duh u tjelesnoj pojavi. Tako on, izašavši zakratko iz domena životinjskog i ušavši u domen sličan nivou meleka, kao da svojim postom postaje ogledalo koje odražava Božansku sveopstojnost.

Da, blagoslovljeni ramazan postaču na ovom prolaznom svijetu, u ovom neodrživom življenju i u ovom kratkotrajnom životu donosi neprolazno življenje i vječni, dugotrajni život, i sadrži ga. Zato je moguće da samo jedan mjesec ramazana urodi postaču plodovima života trajanja osamdeset godina. A činjenica da je noć Kadr, po izričitom tekstu Kur'ana, bolja od hiljadu mjeseci, jeste nepobitan dokaz ovog smisla.

I kao što jedan suvereni vladar u toku svoje vladavine ili godišnje odredi neke dane, bilo u spomen dolaska na vlast ili nekih drugih svečanih dana u svojoj zemlji i proglasi ih kao

prilike i praznike za svoje podaništvo te vidiš kako se prema svojim iskrenim i zaslužnim podanicima u tim danima ne odnosi po uobičajenim zakonima, nego prema njima ispoljava posebno dobročinstvo, blagodati i dobrotu; poziva ih na svoj dvor izravno, bez zaklona, i ukazuje im svoju posebnu pažnju, okružuje ih svojom plemenitošću i izuzetnim postupcima; i pokazuje svoju izdašnost prema njima svojom plemenitom naklonošću;

tako isto i Praiskonski Moćnik, Posjednik veličine i počasti, koji je Suvereni Vladar bespočetnosti i vječnosti, i Veličanstveni vladar osamnaest hiljada svjetova, slavljen je On, poslao je u mjesecu ramazanu Svoje mudre nebeske zapovijedi mudroga Kur'ana upućene tim svjetovima kojih je na hiljade. Stoga ulazak tog blagoslovljenog mjeseca u svojstvo praznika, divne i posebne Božanske prigode, i fenomenalnog Božanskog sajma, veličanstvenog zbora duša, jeste nužna pretpostavka mudrosti. Pa budući da se mjesec ramazan javlja u tako predivnoj prilici i radosnoj proslavi, onda je neophodno da u njemu bude naređen post, kako bi se ljudi donekle uzdigli iznad niskih životinjskih aktivnosti.

Savršenstvo u tom postu se postiže činom da se sva ljudska osjetila, poput oka, uha, srca, mašte i misli, navedu na neku vrstu posta kao što ga obavlja želudac, odnosno, odvrćanjem tih osjetila od zabranjenih, besmislenih i beznačajnih stvari i njihovim navođenjem na pobožnost zasebnu za svako od njih.

Pa, npr.: čovjek navikava svoj jezik na post od laži, trača i neumjesnoga govora i sprečava ga od toga, a upošljava taj jezik učenjem Časnog Kur'ana, zikra, slave i hvale Allaha, učenjem salavata na Časnog Vjerovjesnika, s.a.v.s., i traženja oprosta te sličnih vrsta zikra.

Ili, npr.: čovjek obara i odvraća pogled od nedozvoljenih ženskih osoba, zatvara uši pred besramnim govorom, a oči i uši tjera da gledaju s poukom i slušaju govor Istine i Časni Kur'an. On i ostala osjetila navikava na neku vrstu posta.

Imajući na umu da je želudac najveća fabrika, ukoliko on obustavi rad kroz post, onda ostale, manje radionice sasvim lahko i jednostavno obustave svoj rad i prilgode se njoj.

OSMA TAČKA

Jedna od mnogih mudrosti posta mubarek mjeseca ramazana vezana za čovjekov lični život u sažetku glasi, kako slijedi:

U postu postoji jedna vrsta blagotvornog lijeka za čovjeka, a to je fizička i duhovna dijeta kao što je medicinski potvrđeno: kad god se nefs ponaša raskalašeno u jelu i piću, to čovjeku nanosi materijalne štete u njegovom ličnom životu. Isto je tako i u njegovom duhovnom životu, jer kad god proždire sve što mu naleti, ne gledajući da li je to halal ili haram, to mu zatruje i iskvari duhovni život. Čak dospije i dotle da se njegov nefs osili i bude neposlušan i nepokoran srcu i duhu, nego uzme uzde u svoje ruke i ponaša se nepromišljeno, slobodno i raspušteno. On tada voda čovjeka za svojim prohtjevima i ne nalazi se pod njegovom kontrolom i komandom.

Međutim, u mubarek ramazanu, duša se postom navikne na neku vrstu čilosti, zbiljski se zalaže na putu očišćenja i disciplinira se te se nauči pokoravati zapovijedima. Zato ne bude pogođena bolestima poteklim iz pretrpavanja jasnog želuca i gomilanja hrane

jedne na drugu. Ona stekne sposobnost poslušnosti zapovijedima izdatim od strane uma i Šerijata i, prihvativši komadu da se ustegne od onoga što je dozvoljeno, izbjegne zapadanje u nedozvoljeno zbiljski nastojeći ne poremetiti duhovni život i ne pomutiti njegovu bistrinu.

Osim toga, većina ljudskog roda često dolazi u kušnju gladovanja. Njima je potrebna vježba i to kroz glad što će čovjeka naviknuti na strpljivost i podnošenje. Post u mjesecu ramazanu je vježba i disciplina podnošenja gladi u trajanju nekih petnaest sahata, ili dvadeset i četiri sahata za onoga ko ne ustane na sehur. Dakle, post je blagotvoran lijek za ljudsku nestrpljivost i neizdržljivost, koji, inače, umnožavaju čovjekove nevolje i probleme.

I želudac je poput tvornice u kojoj ima mnogo službenika i radnika. I u čovjeku su mnogi organi i ustrojstva vezani uz njega, pa ako nagoniska duša ne bi privremeno obustavila i napustila svoj rad po danu u toku jednog određenog mjeseca, učinila bi da ti radnici i službenici zaborave svoj zasebni vid

pobožnosti i, sve njih zabavivši sobom, stavila ih pod svoju kontrolu i tiraniju. Tako bi unijela zbrku među te organe i osjetila i napatila ih bukom i neprozirnim isparinama te nevidljive fabrike, te poglede svih njih okrenula na sebe i privremeno ih dovela do zaborava na njihove uzvišene funkcije. Stoga su mnoge dobre evlije, da bi se uspeli na ljestvici savršenstva, provodili vrijeme u navikavanju na sasvim malo hrane i pića.

Međutim, nastupanjem mjeseca ramazana ti radnici uviđaju da nisu stvoreni samo za fabriku nego u mubarek ramazanu organi i ustrojstva također uživaju i u uzvišenim ugođajima i zadovoljavaju se užicima meleka i duhovnih bića i svoje poglede upiru u njih, a ne u nisku zabavu te tvornice. Stoga primjećuješ kako pravi vjernici, svaki prema svome stepenu, u mubarek ramazanu stiču razne vidove prosvjetljenja, duhovnih izljeva i radosti. Postoje mnogi usponi i izobilni izljevi u domenu srca, duha, uma, tajne i drugih ljudskih rafiniranih ustrojstava u tom blagoslovljenome mjesecu. I uprkos plaču i cviljenju želuca, te rafiniranosti su u nedužnom i radosnom smijehu.

DEVETA TAČKA

Postoje mnoge mudrosti u postu ramazana sa gledišta izravnog razbijanja umišljenog božanstva nefs, a odatle i njegovog poučavanja robovskoj pobožnosti i pokazivanja njegove nemoći.

Jedna od njih je da nefis ne želi spoznati svoga Gospodara, nego svojom faraonskom okrutnošću želi sebe proglasiti gospodarom. Koliko god bio kažnjavao i slamao, ta čud umišljenoga gospodstva stalno postoji u njemu. Ta čud se može razbiti i pokoriti jedino glađu.

Na taj način post mubarek ramazana zadaje odlučan i direktan udarac faraonskoj oholosti nagonske duše te slama njezinu oštricu i, pokazavši joj njezinu nemoć, slabost i neimaštinu, stavlja joj na znanje da je samo rob.

U jednoj hadiskoj predaji stoji da je Uzvišeni Allah upitao nefs: *'Ko sam Ja i ko si ti?'* Nefs odgovori: *'Ja sam ja, a Ti si Ti.'* Uzvišeni Gospodar ga izloži kazni bacivši ga u Džehennem. Zatim ponovo upita isto, a on ponovo odgovori: *'Ja sam ja, a Ti si Ti.'* I čime

god da ga je On kaznio, on se nije odrekao svoje samoljubivosti. Zatim ga je Uzvišeni Allah izložio kazni gladu, tj. ostavio je nefs da gladije, a nakon toga ponovo upitao: 'Ene ene, ente ente?' Tada nefs odgovori:

أَنْتَ رَبِّي الرَّحِيمُ وَأَنَا عَبْدُكَ الْعَاجِزُ

'Ti si moj milostivi Gospodar, a ja sam Tvoj nemoćni rob.'

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَاةٌ
تَكُوْنُ لَكَ رِضَاءٌ وَ لِحَقِّهِ اَدَاءٌ بَعْدَ ثَوَابِ قِرَاةِ
حُرُوْفِ الْقُرْآنِ فِى شَهْرِ رَمَضَانَ وَ عَلٰى اٰلِهِ وَ
صَحْبِهِ وَ سَلِّمْ

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُوْنَ وَسَلَامٌ
عَلَى الْمُرْسَلِيْنَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ آمِيْنَ

Moj Allahu, na našega sejjida Muhammeda spusti Svoje salavate što će Tebi pričiniti zadovoljstvo, a njegovoj zasluži biti ispunjenje, u brojnosti nagrada za učenje harfova Kur'ana u mjesecu ramazanu, i na njegovu porodicu i ashabe, i selam.

„Slavljen je Gospodar tvoj Dostojanstveni, i daleko od onoga kako Ga opisuju oni; i mir poslanicima. Hvaljen neka je Allah, Gospodar svjetova.“

Izvinjenje: Ovaj drugi dio je napisan izuzetno brzo, tj. za četrdeset minuta. Prvi zapisivač i ja bili smo bolesni, stoga je sigurno da je nešto ostalo zbrkano i nejasno i da ima nedostataka. Očekujemo razumijevanje, a ko misli da je potrebno, može ispraviti.

Devetnaesti odsjaj

POSLANICA O ŠTEDLJIVOSTI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا

“U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!”

“I jedite i pijte, samo ne pretjerujte!” (El-A’raf: 31)

Ovaj ajeti-kerim diktira pouku krajnje važnosti i daje jedno mudro te razborito uputstvo u vidu stroge zapovijedi da se štedi, a izričito zabranjuje rasipništvo. Ova tema sastoji se od sedam tačaka.

PRVA TAČKA

Milostivi Stvoritelj zauzvrat blagodati i darova kojima je u izobilju obasuo ljudski rod zahtijeva zahvalnost i pohvalu. Rasipništvo je u suprotnosti sa zahvalnošću i omalovažava smisao blagodati, što nanosi ogromni gubitak,

dok je štedljivost uvažavanje blagodati i donosi dobitak.

Sigurno! Kako god je štedljivost jedna duhovna zahvalnost, ona je i ukaz uvažavanja i veličanja Božije milosti koja se nalazi u blagodatima i dobrima. Ujedno je i definitivni uzrok berićeta i uvećavanja blagodati. Ona je i stjecište tjelesnog zdravlja, kroz, recimo, suzdržavanje od jela. Istovremeno, ona je i put stjecanja dostojanstva, i to time što se osoba udaljava od duhovnog poniženja tražeći milostinju od drugih. I snažno je sredstvo za doživljaj blagodati i za uživanje u njenom ugođaju. I čvrst je uzrok kušanja skrivenih užitaka unutar onih blagodati koje naizgled nemaju okusa. A budući da je rasipništvo u suprotnosti s gore spomenutim mudrostima, njegove su posljedice katastrofalne.

DRUGA TAČKA

Mudri Stvoritelj stvorio je tijelo čovjeka u vidu jedne savršeno pravilne palače i jednog lijepo uređenog grada. Učinio je to da osjetilo okusa usađeno u njegova usta bude poput jednog vratara i čuvara; nerve i krvne sudove

stvorio je poput telefonskih žica i telegrafskih veza (preko kojih održava se osjetljiva komunikacija i dostavlja dojava između čula okusa i želuca, a koji se nalazi u centru ljudskog tijela), i to tako što dotično čulo okusa saopćava informaciju o materiji koja se našla u ustima te riječima: *'Zabranjen ulaz!'* odbija od tijela i želuca štetne stvari za kojima tijelo nema potrebu, i odbacuje ih. Čak se i ne smiruje dok ne izbací te dok ne ispljune s gađanjem sve što je beskorisno za tijelo, kao i ono što je štetno i gorko.

S obzirom na to da čulo okusa u ustima odigrava ulogu čuvara, a budući da je želudac sa stanovišta htijenja gospodar i vladar u tijelu, onda, ukoliko bi dar u vrijednosti stotinu mjera stigao vladaru dvora, samo bi njih pet, ne više, bilo odobreno i dato kao poklon čuvaru, a kako čuvar ne bi umislio i zaboravio svoju dužnost te kako u palaču ne bi pustio svakog besposlenog uljeza koji bi ga podmitio za jednu paru više.

I tako, na temelju ovog smisla, zamislimo sad pred nama dva zalogaja: jedan je zalogaj neke hranljive tvari – poput, naprimjer, sira ili

jaja – čija je vrijednost proračunata na jedan dinar, dok je drugi zalogaj najskupocjenija vrsta baklave čija se vrijednost računa na deset dinara. Ta dva zalogaja prije unošenja u usta jednaka su, odnosno među njima nema razlike, a također su jednaka i po hranljivoj vrijednosti za tijelo, nakon ulaska u tijelo i silaska niz grlo. Ustvari, nekad je sir u vrijednosti jednog dinara hranjiviji od bilo koje druge poslastice. Nema, dakle, razlike između tog dvoga osim u ugađanju čulu okusa u ustima, a što ne potraje više od pola minute. Neka se, zato, procijeni kolika je šteta i pretjeranost te neka se odmjeri kolika je besmislenost trošenja deset dinara umjesto jednog dinara, i to isključivo zbog stjecanja jednog užitka koji ne potraje ni pola minute!

I, tako, nagrađivanje čuvara s devet desetina darova koji se donesu vladaru palače neizbježno dovodi do njegove oholosti i pohlepe, te ga otud navodi na to da kaže: *‘Ja sam vladar!’* Pa onog ko mu dadne više i ukusnije, on će pustiti unutra, uzrokujući time poremećaj sistema koji tamo vlada, a u stomaku potpaljujući žgaravicu i upale prisiljavajući čovjeka da zapomaže: *‘Dovedite*

mi hitno doktora da mi obori temperaturu i ugasi vatru u želucu!'

Stoga su štedljivost i zadovoljnost u potpunom skladu s Božijom mudrošću, jer se prema čulu okusa odnose kao prema čuvaru, drže ga u njegovim granicama i nagrađuju u srazmjeri s tom funkcijom, dok pretjerivanje u jelu, budući da se kreće pravcem suprotnim od te mudrosti, onom ko pretjeruje ubrzano nanosi bolne šamare, s obzirom na to da zbog miješanja hrane izaziva mučninu u stomaku, što dovodi i do gubitka istinskog apetita, a osoba jede lažnim i usiljenim apetitom miješajući raznovrsnu hranu, što, opet, uzrokuje tegobe u probavi.

TREĆA TAČKA

Ranije, u *Drugoj tački* rekli smo sljedeće: Čulo okusa vrši ulogu čuvara. Zaista, tako je to kod nemarnih koji se još nisu duhovno uzdigli i koji nisu uznapredovali u domenu zahvalnosti i uspona na njegovoj ljestvici. Svakako, nepotrebno je pribjegavati pretjerivanju – kao što je trošenje desetostrukog iznosa u odnosu

na cijenu, i to zbog zadovoljavanja samo tog čula čuvanja.

Međutim, čulo okusa kod istinskih zahvalnika i kod nosilaca hakikata, kod sljedbenika srca i posjednika vizije, jeste poput promatrača i nadzornika koji nadgleda kuhinje Božije milosti (kako je to razjašnjeno u usporedbi izvedenoj u *Riječi šestoj*). A proces vrednovanja i ocjene Božijih blagodati i upoznavanja svih njihovih raznih vrsta, koji se odvija u tom čulu okusa po brojnim osjetljivim i preciznim mjerilima čija je brojnost ravna broju vrsta hrane, postoji kako bi se sve to saopćilo tijelu i želucu, što signalizira duhovnu zahvalnost.

Stoga se funkcija čula okusa ne svodi samo na brigu o fizičkom tijelu i želucu, već je ona i povlaštenija i stepenom uzvišenija od funkcije želuca, a s obzirom na to da se u njoj nalazi briga o srcu, duhu i razumu, ali i pažnja prema svakom od njih.

Usto, treba znati i to da ono može – uz uvjet odsustva pretjerivanja – ići za stjecanjem svog užitka kroz postizanje funkcije iskrene zahvalnosti i cijeneći ga, i u namjeri

upoznavanja i sagledavanja raznovrsnih Božijih blagodati njihovim kušanjem te kako bi ih osjetilo, uz uvjet da su dozvoljene i da nisu sredstvo ponižavanja i prošenja. Odnosno, mi možemo upotrijebiti taj jezik koji posjeduje čulo okusa sa zahvalnošću, a kako bismo odredili i dali prednost jednoj nad drugom vrstom hrane.

Navodim vam jedan događaj kao ukaz na spomenutu činjenicu, a radi se o jednoj nadnaravnoj počasti (kerametu) šejha Gejlanija, posvećena bila njegova tajna. Jedna fina i nježna starica imala je sina jedinca koji je stjecao odgoj kod Šejha. Jednog dana ta poštovana starica ušla je kod svog sina i vidjela je kako se on hrani suhom koricom crnog hljeba prakticirajući duhovnu vježbu, toliko da mu je tijelo izmršavilo. Ovo stanje potaknulo je sažaljenje njegove brižljive majke i ona se raznježila zbog njegovog stanja te je otišla požaliti se šejhu Gejlaniju. Kad tamo, ona nađe Šejha kako jede pečenu kokoš. Obuzeta žestinom svoje sažaljivosti i saosjećajnosti, ona reče:

‘O Šejhu, moj sin skoro da umire od gladi, a vidi tebe, jedeš piletinu?!’

A Šejh se obrati piletu i reče: *‘Kum biiznillah (Ustani, s Allahovim dopustom!)’*

To pečeno pile, nakon što se sastavilo te nakon što su mu kosti srasle te je postalo živa kokoš, iskoči iz posude. Ovo izvješće prenose smislenim tevaturom mnogi pouzdani prenosiooci, iskazujući jednu od nadnaravnih počasti nosioca nadnaravnosti koji je u svijetu čuven, šejha Gejlanija, posvećena bila njegova tajna. Šejh je starici još rekao:

‘Kad tvoj sin dostigne ovaj stepen, neka i on jede pečeno pile.’

Poruka ovog čina koji je potekao od šejha Gejlanija jeste sljedeća: Kad duh tvog sina bude zavladao nad njegovim tijelom i kad njegovo srce bude dominiralo nad nagonском dušom, a njegov razum bude zagospodario želucem, i kad bude tražio užitak zbog iskaza zahvalnosti Allahu, tad će mu biti dozvoljeno to da uzima ukusnu i prijatnu hranu.

ČETVRTA TAČKA

Onaj ko je štedljiv ne pati od neimaštine niti od nestašice u porodici, kako se razumije iz smisla hadisi-šerifa:

لَا يَعُولُ مَنْ اقْتَصَدَ ‘Ko štedi, ne osiromaši.’

Naravno, postoje nepobitni dokazi, čija brojnost ne može se odrediti, za to da je štedljivost definitivno uzrok silaska blagoslova i izobilja te čvrst temelj boljeg življenja. Navest ću neke primjere koje sam doživio lično, uz svjedočanstvo onih koji su mi pomagali u službi i bili mi iskreni prijatelji.

Dakle, i moji prijatelji i ja nekad smo stjecali desetostruki beričet uzrokom štedljivosti. Čak sam prije devet godina, kad su neki plemenski čelnici koji su bili prognani sa mnom u Burdur navaljivali da primim njihov zekat, a kako bi spriječili to da zapadnem u poniženje i neimaštinu jer sam imao samo malo novca, rekao tim imućnim čelnicima:

“Iako je moj novac veoma sitan, ipak ja posjedujem štedljivost i navikao sam se na zadovoljnost, tako da sam ja mnogo bogatiji od

vas.” Dakle, odbio sam njihove uporne i ponovljene ponude. Vrijedno je zapaziti to da su neki od onih koji su mi tad nudili svoj zekat nakon dvije godine zapali u dugovanje, jer se nisu pridržavali štedljivosti, ali su meni oni sitni novci – Allahu hvala – berićetom štedljivosti bili dovoljni i nakon sedam godina, te niti me je stanje postidjelo natjeravši me da svoje potrebe izlažem ljudima nije mi je iskvarilo životno načelo koje sam sebi ranije bio postavio – da budem neovisan o ljudima.

Zaista, onaj ko ne štedi i ko ne troši mudro kandidat je za padanje u provaliju poniženja i izložen je izgledima da se oklizne u prošnju i duhovno ponižavanje. Imovina koja se upotrijebi rasipnički u ovom našem vremenu veoma je skupocjena, ponekad se čast i ugled plaća kao cijena za nju. Čak se nekad oduzimaju i vjerske svetinje, a kako bi se stekli neki nesretni i baksuzni novci, dakle, uzima se nekoliko materijalnih novčića na račun stotina zlatnika duhovne vrijednosti.

Ali, ako čovjek prištedi i smanji svoje potrebe, ograničivši se na nužne te svoju brigu svede samo na njih, naći će opskrbu koja mu

zbrinjava život odakle i ne očekuje, i to u smislu ajeti-kerima:

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

“Uistinu je Opskrbitelj – Allah, Posjednik moći i Jaki!” (Ez-Zarijat: 58), kao i to da se izričiti tekst ajeti-kerima:

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا

“I nema nijednog živog bića na Zemlji, a da mu Allah nije zajamčio njegovu opskrbu”, nepobitno obavezuje na to.

Da, opskrba se dijeli na dvije vrste.

Prva vrsta jeste istinska opskrba, a o kojoj ovisi ljudski život. Ona spada pod obavezu koju je po pravilu spomenutog ajeti-kerima Sebi postavio Gospodar. Tu nužnu opskrbu čovjek može steći bez obzira na svoje stanje, ukoliko u to ne bi bio umiješan čovjekov loš izbor niti primoranost na davanje u zalog svoje vjere niti žrtvovanje svoje časti i dostojanstva.

Druga vrsta jeste opskrba u prenesenom smislu. Onaj ko je zloupotrijebi nemoćan je osloboditi se potreba koje nisu nužne, a koje su

njemu postale nužnost kao rezultat padanja u iskušenje oponašanja. Cijena stjecanja ove vrste opskrbe veoma je visoka, a posebno u ovo vrijeme, budući da ne potpada pod Allahovo jamstvo. Naime, nekad se ta imovina stječe u zamjenu za žrtvovanje dostojanstva, unaprijed prihvativši poniženje, a čak nekad granice pada dosežu dotle da čovjeka dovode u provaliju duhovnog prosjačenja i spuštanja do nivoa da ljubi stope niskih i prostih ljudi. Nekad, opet, do tog baksuznog i zaraženog imetka dosegne žrtvovanjem čak i vjerskih svetinja koje su svjetlo vječnog života.

Zatim, patnja koja snađe one koji posjeduju svijest s gledišta ljudskih osjećanja – a vidjevši patnje koje podnose bijedni i siromašni u ovo vrijeme nad koje se nadvila oskudica i neimaština – pomućuje užitak kojeg oni stječu nedozvoljenom imovinom i, ukoliko imaju savjesti, njihova gorčina povećava se. Trebalo bi u ovo čudno vrijeme da se čovjek ograniči na uzimanje minimalne količine sumnjive imovine samo u slučaju nužde, jer prema pravilu

إِنَّ الضَّرُورَةَ تُقَدَّرُ بِقَدْرِهَا

‘Nužnost se procjenjuje prema njenom intenzitetu’ moguće je pod prisilom uzeti onoliko nedozvoljenog imetka koliko je nužno, ali ne više od tog. Onom ko je, recimo, prisiljen nije dozvoljeno jesti crkotinu toliko da se zasiti, već samo smije jesti u mjeri koja će ga sačuvati od umiranja. Usto, nije dozvoljeno jesti s proždrljivošću u prisustvu stotine ljudi koji gladuju.

Ovdje ćemo navesti jedan stvarni događaj, a koji ukazuje na to da je štedljivost uzrok dostojanstva i ljudskog savršenstva.

Hatimi-Tai, koji je čuven po svojoj plemenitosti i darežljivosti, jednog dana priredio je veličanstvenu gozbu i svoje goste obasuo je skupocjenim darovima. Zatim je otišao prošetati u pustinju, gdje je sreo jednog siromašnog starca koji je na plećima nosio teško breme drva, trave i trnja, dok mu je s nekih mjesta curila krv. On mu se obrati riječima:

‘Hatimi-Tai danas priređuje obilnu gozbu i dijeli vrijedne darove. Hajde k njemu, možda ćeš umjesto pet kuruša koje ćeš dobiti za taj tovar od njega dobiti pet stotina kuruša!’

Ali, skromni starac odgovori mu:

‘Ovaj teret nosit ću s ponosom i svojim znojem, i ne želim doći u sjenu prigovora Hatimi-Taia.’

A kad je kasnije Hatimi-Tai jednog dana upitan:

‘Koga od ljudi smatraš časnijim i plemenitijim od sebe?’

On je odgovorio:

‘Onog štedljivog starca kojeg sam susreo u pustinji onog dana! Vidio sam da je uistinu časniji i plemenitiji od mene.’

PETA TAČKA

Iz savršene plemenitosti Allahove, dž.š., jeste to da On užitak u Svojim blagodatima pruža najsiromašnijim ljudima jednako kao i najbogatijim, te siromašan čovjek uživa i naslađuje se jednako kao i sultan.

Da, slast koju stječe siromah iz korice crnog suhog hljeba, uslijed gladi i štedljivosti, nadmašuje onaj užitak što ga stekne sultan ili bogataš iz svoje ukusne i bogate hrane, a koju zbog razmetljivosti jede iz dosade i bez apetita.

Uistinu je čudno to da se neki razmetljivci i rasipnici usuđuju optužiti štedljive ljude da su škrti. Da Allah sačuva, nipošto, već je mudro trošenje, ustvari, sušta otmjenost i plemenitost, dok su škrtost i poniženje suština prividne darežljivosti koju pokazuju oni koji se razmeću i pretjeruju.

Postoji jedan događaj koji se desio u mojoj ćeliji u Isparti u godini u kojoj je dovršeno pisanje ove *Poslanice*, a koji podupire ovu činjenicu.

Jedan od mojih učenika žestoko je navaljivao na to da od njega na poklon primim nešto oko tri kilograma meda, a što bi prekršilo moje životno pravilo. Koliko god da sam mu nastojao objasniti nužnost pridržavanja svog pravila, on se nije dao uvjeriti, te sam bio prisiljen primiti poklon, s namjerom da trojica braće sa mnom u ćeliji podijele i pomalo jedu od tog trideset-četrdeset dana mubarek-mjeseca šabana i ramazana, kako bi darovatelj stekao nagradu, ali i kako oni ne bi bili bez poslastice. Stoga sam im naredio to da oni prime poklon, znajući da sam ja kod sebe već imao oko kilogram meda.

Pa iako su moja tri prijatelja uistinu bila ispravna i stvarno su cijenili štedljivost i ekonomičnost, ipak su to nekako zaboravili te su, časteći jedan drugog i ugađajući te ukazujući prednost jedan drugom, a i iz drugih pohvalnih svojstava, za samo tri večeri potrošili med koji su imali. Rekoh im s osmijehom:

'Moja namjera bila je omogućiti vam to da osjetite slast meda trideset i više dana, ali ste ih vi sveli na samo tri dana. Neka vam je prijatno!' U isto vrijeme, ja sam štedljivo trošio med koji sam imao i jeo sam ga dva mjeseca, šabana i ramazana, a usto je, Allahu hvala, bio uzrok velike nagrade, budući da sam i svakom od spomenute braće za iftar davao po jednu veću čajnu kašiku.

Možda su oni koji su tad promatrali moje stanje pomislili da je to škrtost, a da je stav te moje braće spomenutih triju noći bio častan i plemenit. Međutim, s gledišta stvarnosti, vidjeli smo to da se ispod prividne škrtosti nalazi uzvišeno dostojanstvo, veliki beričet i uzvišeni sevapi. A ispod te darežljivosti i rasipnosti – ukoliko se ne bi odustalo od tog –

nalazi se moljakanje i gledanje u ruke drugih s halapljivošću te druga stanja koja su umnogome gora i od same škrtosti.

ŠESTA TAČKA

Velika je razdaljina i ogromna razlika između štedljivosti i škrtosti. Jer, kako god je skromnost pred drugima, kao pohvalno svojstvo, različita po smislu od ponižavanja pred drugima, što je pokudno svojstvo, iako imaju sličnu formu, te kao što se dostojanstvenost i samopoštovanje, što su pohvalna svojstva, razlikuju po smislu od oholosti i samoljubivosti, a što su loša vladanja, iako su slični po formi, isto tako štedljivost, koja je jedna od uzvišenih Vjerovjesnikovih osobina, pa čak i jedna od osovina oko kojih obrće se sistem Božije mudrosti koji dominira svemirom, nema nikakve veze sa škртошću, koja je smjesa prostakluka, tvrdičluka, gramzivosti i pohlepe. Čak među njima uopće ne postoji spona osim te prividne sličnosti. Navodimo sljedeći događaj koji potkrepljuje ovu činjenicu.

Abdullah ibn Omer ibn Hattab, r.a., najstariji sin veličanstvenog Faruka hazreti Omera, Poslanikovog, s.a.v.s., halife, bio je jedan od sedam čuvenih Abdullaha koji su se isticali među učenjacima uzvišenih ashaba. Dakle, ušao je ovaj veliki sahabija jednog dana u oštru prepirku dok je poslovaio u čaršiji oko neke stvari koja ne vrijedi ni jedan dinar, u svrhu štedljivosti i očuvanja povjerenja te dosljednosti, koji su ključna tačka trgovine. U tom momentu vidio ga je jedan drugi sahabija te, pomislivši da je to škrtost, to mu se učini preveliko: Kako nešto takvo može poteći od sina zapovjednika pravovjernih i svjetskog halife hazreti Omera? Zato ga je slijedio do njegove kuće, kako bi saznao nešto više o njegovom stanju. Vidio ga je kako kod vrata provodi nešto malo vremena s jednim siromahom te su razmijenili nekoliko riječi u blagosti i ljubaznosti. Zatim je izašao na druga vrata te je tamo porazgovarao s jednim drugim siromahom. To je pobudilo radoznalost kod spomenutog sahabije, pa je požurio do dvojice siromaha, kako bi od njih zatražio objašnjenje.

‘Pomozite mi da razumijem Ibn Omerov postupak dok je stajao s vama?’

‘Dao nam je po komad zlata.’

To ga je iznenadilo te je zbunjeno rekao: *‘Subhanallah, čudne li stvari! Na čaršiji se upušta u žestoku raspravu zbog jednog novčića, a kod kuće se sa zadovoljstvom razmeće dajući na stotine puta više dvojici siromaha, a da niko drugi ne zna.’* Zato je otišao kod Ibn Omera, r.a. da ga upita sljedeće:

‘O imame, možeš li mi razriješiti ovu zagonetku? Na čaršiji postupio si na taj i taj način, a kod kuće tako i tako?!’ On mu odvrati riječima:

“Ono što se desilo na čaršiji bilo je zbog štedljivosti i promišljenosti; postupio sam tako kako bih sačuvao povjerljivost i poštenje onih koji su temelj trgovine i njenog duha. Nije to škrtost niti tvrdičluk. A način na koji sam postupio kod kuće proističe iz samilosti i nježnosti srca, kao i iz uzvišenosti i usavršenosti duha. Stoga, niti je ono prvo škrtost niti je ovo drugo rasipništvo.”

Kao naznaku ovog smisla Imam Azam Ebu Hanife, r.a., rekao je:

لَا إِسْرَافَ فِي الْخَيْرِ كَمَا لَا خَيْرَ فِي الْإِسْرَافِ

‘Nema rasipništva u nečem dobrom, kao što nema ničeg dobrog u rasipništvu’, odnosno kako god nema razmetljivosti u dobroti i dobročinstvu prema nekom ko to zaslužuje, isto tako nema nikakvog dobra u pukoj razmetljivosti.

SEDMA TAČKA

Rasipništvo proizvodi pohlepu, a iz pohlepe rađa se troje:

Prvo: odsustvo zadovoljnosti.

Nezadovoljnost lomi želju za zalaganjem i trudom, što u duši nezadovoljnog pohlepnika umjesto zahvalnosti potpiruje prigovarane i tako ga baca u naručje lijenosti. On tako napušta skromni imetak koji izvire iz halal zarade^{BILJEŠKE} i daje se u potragu za nečim što nije teško niti zahtjevno kroz stjecanje

^{BILJEŠKE} Jer, udaljivši se od štedljivosti broj potrošača poraste, a broj onih koji privređuju opada, te svi počinju gledati u pravcu vlade, a pritom malaksavaju i opadaju proizvodnja, trgovina i poljoprivreda, koji su obrtna osa i okosnica društvenog života, a naravno time i društvo pada i opada te postaje siromašno i bijedno.

nedozvoljene imovine, te na tom putu upropasti svoje dostojanstvo, pa čak i čast.

Drugi rezultat pohlepe jeste propadanje i gubitak.

Naime, pohlepniku izmiče njegov cilj, i on se izlaže tegobama, a uskraćuju mu se olakšice i pomoć, te tako bude praktična potvrda čuvene izreke:

الْحَرِيصُ خَائِبٌ خَاسِرٌ 'Pohlepnik je gubitnik i ništavnik.'

Utjecaj pohlepe i zadovoljstva provodi se u svijetu živih bića u skladu sa sveobuhvatnim načelom i već ustaljenom praksom te, naprimjer, stizanje opskrbe "na noge" biljkama kojima je opskrba potrebna biva zbog njihove prirodne zadovoljnosti, dok pohlepno trčanje životinja za stjecanjem njihove opskrbe biva s mukom i s oskudicom, i ovakvo što iznosi na vidjelo goleme razmjere štetnosti koja počiva u pohlepi i ogromne razmjere koristi koja se nalazi u zadovoljnosti.

Istjecanje mlijeka – te fine hrane – općenito u usta svih mladunčadi i nejači, odakle je i ne očekuju biva zbog toga što ona ispoljavaju

zadovoljnost iskazanu jezikom svog stanja, dok divlje zvijeri pohlepno vrebaju za svojom oskudnom i nečistom opskrbom. I to sasvim jasno potvrđuje našu tvrdnju.

I stanje gojaznih i glupih riba koje ispoljavaju zadovoljstvo koje potiče savršeno stizanje njihove opskrbe njima, a nemoć inteligentnih životinja poput lisice i majmuna u tom da u cijelosti steknu svoju hranu uprkos pohlepi i trčanju za njom te njihovo mršavo i suhonjavo stanje također iznose na vidjelo razmjere poteškoća i patnji koje uzrokuje pohlepa, a širinu komocije i spokojnosti koje uzrokuje zadovoljstvo.

Isto tako, i židovsko teško stjecanje njihove jedva dovoljne opskrbe za osnovne potrebe na nedozvoljene načine pomučeno je poniženjem i bijedom zbog njihove pohlepe, zbog poslovanja s kamatom i slijeđenja metoda prevare i podlosti, a stjecanje pustinskih nomada okićenih zadovoljstvom njihovom zadovoljavajućom opskrbom te njihov plemeniti i časni način života također savršeno potkrepljuju našu tvrdnju.

Tako i zapadanje mnogih učenih ljudi^{BILJEŠKE} i književnika^{BILJEŠKE} u krajnju bijedu i u život na rubu egzistencije, zbog pohlepe koju im namještaju njihova inteligencija i genijalnost, a bogaćenje i imućnost većine glupih i nemoćnih, uslijed njihovog naravnog stanja zadovoljstva, dakle, sve ovo nepobitno potvrđuje to da halal opskrba dolazi u skladu s nemoći i osjećajem siromaštva, a ne sa

^{BILJEŠKE} Upitali su Nuširevani-Adila, pravednog i mudrog vladara Buzurcmehra: *‘Zašto se učenjaci vide na vratima vladara, dok se vladari ne vide na vratima učenjaka, iako je znanje iznad vlasti?’*

On odgovori: *‘To je zbog znanja učenjaka i neznanja vladara!’*

Dakle, vladari ne znaju vrijednost nauke i zato ne odlaze na vrata učenjaka u potrazi za njom, dok je učenjaci poznaju, te na pragu vladara traže njenu vrijednost.

Stoga, ovaj mudri odgovor podesno je objašnjenje pohlepe učenjaka koja proistječe iz njihove inteligencije, a koja ih dovodi u poniženje i siromaštvo. (Husrev)

^{BILJEŠKE*} Postoji događaj koji potkrepljuje ovaj zaključak, a to je da književnici u Francuskoj dodjeljuju “Svjedočanstvo za prošenje”, u čemu su oni vješti. (Sulejman Rušdi)

sposobnošću i snagom volje. U odnosu na sposobnost i snagu volje, ona dolazi čak u obrnutoj srazmjeri. Zato se opskrba dojenčadi umanjuje i udaljava te postaje teže steći je i pribaviti kako god njihova sposobnost, volja i snaga uznapreduju.

Da, zadovoljstvo je riznica komotnog življenja i ishodište zadovoljstva životom, dok je pohlepa rudnik gubitka i niskosti, što postaje jasno i iz hadisi-šerifa:

الْقَنَاعَةُ كَنْزٌ لَا يَفْنَى 'Zadovoljstvo je neiscrpno

blago.'

Treći rezultat pohlepe jeste to da ona kvari iskrenost i upropaštava ahiretska djela. Jer, ako se pohlepa nađe u pobožnom vjerniku, on poželi to da se ljudi okrenu i da pristupe njemu, a onaj ko traži i očekuje pažnju ljudi uopće ne može dosegnuti savršenu iskrenost niti je može postići. Dakle, ovaj rezultat posjeduje ogromnu važnost koja je vrijedna pomnog i pažljivog razmatranja.

Ukratko, pretjerivanje i rasipništvo proizvodi odsustvo zadovoljstva, odnosno pohlepu, dok pohlepa uništava žar i polet za

radom, a čovjeka baca u nemarnost i lijenost te pred njim otvara vrata prigovaranja i žaljenja na njegov život, što ga dovodi do toga da stalno stenje pod mukama jadikovanja i mrzovolje.^{BILJEŠKE} Isto tako, ona kvari i njegovu iskrenost i otvara pred njim vrata pretvaranja i usiljenosti, slamajući njegov ponos i ukazujući mu na put moljakanja i ulizivanja drugima.

Štedljivost urađa zadovoljnošću, a zadovoljnost proizvodi dostojanstvo, oslanjajući se na hadisi-šerif:

عَزَّ مَنْ قَنَعَ ذَلَّ مَنْ طَمَعَ
*‘Častan je zadovoljnik,
a prezren je pohlepnik.’*

Usto, ona podržava željnost za zalaganjem i radom te je stimulira, pa definitivno dovodi do ulaganja napora i truda. Jer, ako se čovjek potruđi u jednom danu, sljedećeg dana, zbog zadovoljstva platom koju je stekao prethodnu večer, ponovo će se založiti. A rasipnik se drugog dana neće založiti zbog odsustva

^{BILJEŠKE} Da, ako sretnoš rasipnika, od njega ćeš se neizbježno naslušati dugačkog žaljenja, i koliko god on bogat bio jezik mu se nezadrživo žali i prigovara, a ukoliko sretnoš zadovoljnog siromaha, od njega ćeš čuti samo zahvalnost i pohvalu Allahu.

zadovoljstva, pa čak i ako se založi, čini to mrzovoljno.

I tako, zadovoljstvo stečeno kroz štedljivost otvara vrata zahvalnosti a zatvara vrata prigovaranja, te čovjek cijelog svog života bude zahvalan i iskazuje zahvalnost. I usljed zadovoljstva, on se ne osvrće na to da li se ljudi okreću njemu, jer je on nezavisan od njih, te mu se otvaraju i vrata iskrenosti a zatvaraju vrata pretvaranja.

Jednom sam lično bio svjedok obimne štete i teškog gubitka koji iskrsavaju iz rasipništva i odsustva štedljivosti, odnosno promatrao sam ih konkretno i u širokim te dugoročnim razmjerima, ovako kako slijedi.

Prije devet godina stigao sam u jedan mubarek-grad. Bila je zima, pa nisam mogao vidjeti izvore privređivanja i proizvodnje u tom mjestu. Njihov muftija, Allah mu se smilovao, rekao mi je: *'Naši ljudi siromašni su i bijedni.'* Nekoliko puta ponovio je ove riječi. Duboko su me se dojmile ove riječi i uzburkale su moja osjećanja te sam patio zbog stanovnika tog mjesta i sažalijevao sam ih tokom gotovo šest godina. Nakon osam godina, ponovo sam

otišao u to mjesto uljeto, te sam pogledom obilazio njegove vrtove i bašče, pa se sjetih muftijinih riječi. Rekoh začuđeno:

‘Subhanallah! Prinosi i žetve ovih bašči mnogo nadmašuju potrebe cijelog mjesta, pa je za očekivati to da su mještani veoma imućni!’ Ostao sam u čuđenju zbog toga. Međutim, po činjenici zbog koje ne mogu me zavarati prividne stvari i kojom se rukovodim kako bih spoznao istinu, saznao sam to da je uzrok rasipništva i razmetljivosti berićet oduzet tom mjestu, što i jeste učinilo prikladnim riječi muftije: *‘Naši mještani bijedni su siromasi’*, uprkos ovim obilnim izvorima prihoda i riznicama za privređivanje.

Zaista, iskustvom i razmatranjem bezbrojnih stvarnih činjenica potvrđeno je to da plaćanje zekata i mudro trošenje jesu dva uzroka berićeta i uvećanja blagodati, dok su rasipništvo i odbijanje davanja zekata uzročnici ukidanja berićeta.

Ibn Sina, “Platon” muslimanskih mudraca, šejh medicinara i učitelj filozofa, protumačio je

ajeti-kerim: **كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا**

"I jedite i pijte, samo ne pretjerujte", s isključivo medicinskog stanovišta, sljedećim stihovima:

جَمَعْتُ الطِّبَّ فِي الْبَيْتَيْنِ جَمْعًا وَ حُسْنُ الْقَوْلِ فِي
 قِصْرِ الْكَلَامِ
 فَقَلِّلْ إِنْ أَكَلْتَ وَ بَعْدَ أَكْلِ تَجَنَّبْ وَ الشِّفَاءُ فِي
 الْإِنْهَاضَامِ
 وَ لَيْسَ عَلَى النَّفْسِ أَشَدُّ حَالًا مِنْ إِدْخَالِ الطَّعَامِ
 عَلَى الطَّعَامِ

*U dva je stiha cijela medicina stala,
 a najbolji je govor što u par riječi stane:*

*Smanji dok jedeš, a nakon jela odmakni,
 jer izlječenje je u varenju i probavi hrane!*

*Nema za osobu gore bolesti
 od stalnog jela i gomilanja hrane.* BILJEŠKE

BILJEŠKE Dakle, najštetnija stvar za tijelo jeste nedavanje oduška između dva obroka hrane, a kako bi se stomak odmorio četiri-pet sahata ili, pak, punjenje stomaka unoseći hranu jednu za drugom zbog gurmanluka.

Evo jedne neobične podudarnosti koja potiče čuđenje i povlači pouku!

Iako je pet-šest različitih prepisivača – od kojih su trojica početnici – obavilo prijepis *Poslanice o štedljivosti*, svaki od pedeset i jednog elifa u svakoj toj kopiji (koliko ih je, kad se izuzme dova), a i svaki od pedeset tri elifa (koliko ih je ako se ubroji dova) podudarilo se kod svih njih, uprkos međusobnoj udaljenosti mjesta tih prepisivača i razlike u kopijama iz kojih su vršili prijepis te razlike u rukopisu, kao i odsustva predumišljaja i razmišljanja o tim elifima uopće.

Stoga podudarnost broja elifa s godinom pisanja *Poslanice o štedljivosti* i njenog prepisivanja, koja je po grčkom kalendaru 1351., a po hidžremskom kalendaru 1353., nesumnjivo je nemoguće da se ovakvo što desi slučajno, već je to ukaz na uzdizanja berićeta koji se nalazi u štedljivosti do stepena nadnaravne počasti, kao i na to da je uistinu dolično da ova godina bude nazvana ‘*Godinom štedljivosti*’.

Da, i vrijeme je potvrdilo ovu nadnaravnu počast štedljivosti onda kad je ljudski rod dvije godine kasnije postao svjedok Drugog svjetskog rata, tog rata koji je proširio glad, razaranje, uništavanje i oskudicu u svim krajevima svijeta, što je čovječanstvo silom prinudilo na pridržavanje štedljivosti i na obaziranje na nju.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Druga tema Pisma dvadeset drugog

Iz zbirke "Pisma"

Drugi dio

Pohlepnik je razočarani gubitnik

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ * وَكَانَ مِنْ
 دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ
 السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

"U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!"

*"Uistinu je opskrbitelj - Allah, Posjednik moći i
 Jaki." (Az-Zarijat: 58);*

*"A kolike li samo životinje ne donose opskrbu
 sebi, Allah ih opskrbljuje, a i vas. I On sve čuje i
 zna." (Al-Ankabut: 60)*

Brate, mu'mine! Iz prethodnog si shavatio
 goleme razmjere štete koju nanose
 neprijateljstvo i mržnja. Znaj da je pohlepa
 također jedna bolest poput neprijateljstva, pa

je čak i pogubnija i ima dalekosežnije posljedice po islamski život. Da, pohlepa je sama po sebi uzrok gubitaka i poniženja, teška bolest, sramota i potčinjenost, i ona je ta koja za sobom povlači lišenost i niskost.

Nepobitan dokaz za spomenutu osudu pohlepe jeste teško poniženje, bijeda, potlačenost i prezrenost koje je pogodilo židove zbog njihove strmoglave trke za dunjalučkim ispraznostima više od bilo kojeg drugog naroda.

Pohlepa pokazuje svoje loše dejstvo počev od najšire sfere u svijetu živih bića pa do najuže jedinke u njemu. Dok, s druge strane, nastojanje za sticanjem opskrbe, oplemenjeno pouzdanjem u Allaha, okruženo je milošću i spokojnošću i ističe svoj korisni utjecaj na svakome mjestu.

Primjer toga je činjenica da plodonosnom bilju i drveću, koji su jedna vrsta živih bića i koji su u potrebi za opskrbom – opskrba hitro pristiže, dok su oni nepomični i usađeni na svojim mjestima, obiluju pouzdanjem i zadovoljnošću, a da se na njima ne primjećuje nijedan trag pohlepe. Oni, čak, nadmašuju

životinje u svome razmnožavanju i njegovanju plodova kojima urađaju. A životinje svoju opskrbu stječu tek uz napore i tegobe, i u oskudnoj količini i nepotpuno. Zato što one dahćući pohlepno trče za njom i ubrzano nastoje tragati za njom. Čak i u samome životinjskom svijetu uočavamo da opskrba u obilju stiže mladunčadima koji izražavaju svoje pouzdavanje u Allaha jezikom stanja svoje slabosti i nemoćnosti te im se njihova fina propisana i savršena opskrba šalje iz riznice Božije milosti. Dok, naprotiv, grabežljive zvijeri koje se nedozvoljeno ustremljuju na svoj ulov sa žestokom pohlepom stižu opskrbu tek nakon naporene i dugotrajne potrage za njom.

Ova dva slučaja jasno ističu na vidjelo da je pohlepa uzrok gubitka, dok je pouzdavanje u Allaha i zadovoljnost sredstvo za stjecanje milosti i ukaza dobrote.

Isti slučaj vidimo i u ljudskom svijetu. Naime, židovima, koji su najpohlepniji ljudi u pogledu života i koji dunjalučki život više cijene od Ahireta, čak ga vole poput izbezumljenog zaljubljenika i u tom pogledu

su pretekli sve narode, nametnuto je poniženje i potlačenost i dohvatile su ih ofanzive pogubljenja rukama drugih naroda. Sve to kao naknada za mukotrpno stjecanje zabranjenog i poganog bogatstva stečenog lihvarstvom i kamatom, od čega troše tek neznatnu malenkost, i kao da se sva njihova svrha svodi na njegovo sabiranje i gomilanje. Ovaj nam, dakle, slučaj ističe da je pohlepa rudnik poniženja, potlačenosti i gubitništva u ljudskom svijetu.

Postoje još mnogi događaji i pokazatelji koji se ne mogu ni brojnošću odrediti, da je pohlepnik stalno izložen zapadanju u žarište gubitka te je i izreka *الْحَرِيصُ خَائِبٌ خَاسِرٌ*

'pohlepa je uzrok razočarenja i neuspjeha' postala širom priznata i svi na nju gledaju kao na jednu univerzalnu istinu.

Budući da je to tako, ukoliko neizmjereno voliš bogatstvo, tragaj za njim sa zadovoljnošću bez polepe, da bi ti ono došlo u izobilju.

Moguće je skromne i pohlepne osobe usporediti sa dvije osobe koje uđu u veliko

ugostilište kod neke visoke i ugledne ličnosti. Jedan od njih poželi iz dubina govoreći:

‘Kad bi mi vlasnik sale pružio samo utočište i tako se spasim žestoke hladnoće koja vlada vani, bilo bi mi dovoljno, ne tražim ništa više. I kad bi mi dozvolio bilo kakvo sjedište po svome nahođenju, i na najnižem mjestu, bila bi to velika dobrota i plemenitost od njega.’ Drugi se, međutim, ponašao kao da on ima prava nad drugima i kao da su oni prinuđeni ustati mu u znak poštovanja i uvažavanja te je stoga u sebi samouvjereno govorio: *‘Vlasnik ove dvorane je dužan da mi priredi najviše i najbolje mjesto.’* I tako on ulazi u dvoranu noseći u sebi pohlepu i pogledajući ka vrhu. Samo što ga šef sale vraća i odbija na najniže mjesto i on je, naravno, ozlojađen i oneraspložen, i grudi mu se ispune srdžbom na šefa sale. Pa kad je bio dužan ukazati dužnu zahvalnost, postupio je sasvim suprotno od onoga što je morao te počeo kritizirati šefa sale i time dosadio vlasniku dvorane, koji je, s druge strane, ukazao dobrodošlicu prvome koji je ušao u dvoranu isijavajući skromnošću i tražeći sjedište i na najnižem raspoloživom mjestu. Vlasnika je ova njegova zadovoljnost dirnula i

u duši mu potaknula raspoloženost i odobravanje te ga poče uzdizati na najviše i najuzvišenije mjesto. On, opet, sa svoje strane, još više pokazuje zahvalnost, zadovoljstvo i zaduženost kad god mu stepen bude promaknut.

Tako je i dunjaluk jedna gostinjska sala Milostivog. Površina Zemlje je prostrta sofra rahmeta, i trpeza postavljena od strane Milostivog. Stepene opskrbe i nivoi blagodati poput su različitih nivoa i položaja.

Loš utjecaj pohlepe i dalekodsežnost njezinih posljedica može osjetiti svako, čak i u najsitnijim i najnebitnijim stvarima.

Naprimjer, svako može osjetiti zlovoljnost i odbojnost u srcu prema prosjaku koji uporno i pohlepno nasrće na njega toliko da ga čak i odbije, dok osjeća sažaljivost i simpatije prema drugom prosjaku koji stoji mirno i zadovoljno te mu udijeli koliko god može.

I, npr.: ukoliko želiš zaspiti, a patiš od nesanice, ako je zanemariš i ne posvećuješ tome pažnju, malo-pomalo ćeš zadrijemati. Međutim, ako grčevito i zabrinuto pokušavaš

zaspati, mrmljajući: *'Kad ću zaspati?'*, san se potpuno poremeti i potpuno ga izgubiš.

I, npr.: nekoga nestrpljivo očekuješ, jer se trebaš sresti se s njim radi bitne stvari, te nervozno govoriš: *'Što ga nema? Što ne dolazi?.. Što kasni?'* Na kraju, tvoja ti pohlepnost otjera strpljivost i natjera te da u očaju napustiš mjesto čekanja. Očekivana osoba zakratko se pojavi, samo što je očekivani rezultat izostao i propao.

Tajna što počiva u primjerima poput navedenih jeste:

Kako god se proizvodnja hljeba nadovezuje na poslove koji se obavljaju na njivi, zatim na harmanu, pa u mlinu i konačno u pekari, tako je isto i proishođenje drugih stvari vezano uz tajnu promišljenosti i taktičnosti. Međutim, pohlepnik, uzrokom svoje pohlepe, ne promišlja svoje poteze niti se obazire na taktičnost i duhovne faze koje se nalaze u poretku stvari. On će se ili zaletjeti, skočiti i pasti, ili neku fazu ostaviti nedovršenu te neće dospjeti do svoga željenog cilja.

Pa, o braćo, koji ste zaokupljeni brigom o preživljavanju i opijeni pohlepom za ovim

svijetom! Kako to da sebi dopuštate poniženje i prezrenost na putu pohlepe – iako u njoj postoje sve ove štete, nevolje i belaji – i navaljujete na svako bogatstvo ne opterećujući se razmišljanjem da li je ono halal ili haram? Za sve to vi žrtvujete uzvišene i dragocjene stvari koje nužno pretpostavlja život na Ahiretu. Vi čak na putu pohlepe izostavljate jedan važan stup islama – zekat, znajući da je on jedna kapija kroz koju se izlijeva beričet za svakog pojedinca i da od njega odvraća nevolje i tegobe. Oni koji ne čiste svoju imovinu zekatom ionako će njegov iznos izgubiti bilo na nešto bez ikakve vrijednosti i važnosti ili će ih zadesiti nevolje i izvući ga od njih.

U petoj godini Prvog svjetskog rata, u jednoj čudesnoj viziji što posjeduje stvarnost upitan sam sljedeće:

U čemu je tajna ove neimaštine i oskudice koja je zadesila Islamski svijet i šta je tajna propadanja i uništenja njihove imovine te u patnjama i teškoćama koje im se dešavaju i koje podnose?

U toj sam viziji odgovorio sljedeće:

Uzvišeni Allah nam je naredio da izdvojimo desetinu¹ iz dijela imovine kojom nas je opskrbio, odnosno četrdestetinu² drugog dijela, kako bismo stekli nagradu kroz iskrene dove koje upućuju siromasi i zaštitio nas od kivnosti i zavisti koja bi se mogla rasplamsati u njihovim srcima. Samo što smo mi zgrčili ruku iz pohlepe za imetkom, i nismo obavljali davanje zekata. Taj nagomilani zekat je Allah, slavljen je On, uzeo nazad u omjeru trideset četrdesetina i u omjeru osam desetina.

Tražio je, slavljen je On, i da postimo Njega radi i gladujemo na Njegovome Putu glađu koja sadržava koristi i svrhe čija brojnost dostiže sedamdeset. Tražio je da to činimo mjesec dana svake godine, samo što smo sami sebi omilili i bespravno se sažalili na sebe te odbili podnijeti kratkotrajnu slatku glad, pa nije preostalo ništa drugo nego da nam On, slavljen je On, to naknadi nekom vrstom posta i gladovanja koji posjeduju više od sedamdeset

¹ Tj. svake godine desetinu iz svježe prikupljenih prinosa poput pšenice.

²Tj. četrdesetinu iz već postojeće imovine. Usto, Uzvišeni Allah, uglavnom svake godine, do deset puta povрати dato – ili u stoci ili zaradom u trgovini.

tegoba i prinudio nas na njega pet uzastopnih godina.

Također je, slavljen je On, od nas tražio neku vrstu izvršenja Božanskih, ugodnih, blagoslovljenih, uzvišenih i prosvijetljenih zapovijedi i uputstava koje ćemo ispuniti za samo jedan sahat od raspoloživih dvadeset i četiri sahata. Mi smo ispoljili lijenost ne obavljajući te namaze, dove i zikrove i taj sahat upropastili zajedno sa preostalim sahatima. Od Njega nas je stiglo da nas On, slavljen je On, iskupi od loših djela i nedostataka, i da nas natjera na obavljanje neke vrste ibadeta i molitve kroz ratne vojne vježbe i spuštanjem glave na tlo u rovovima, te kroz trčkanje tamo-vamo u zbjegu i sl., tokom pet uzastopnih godina.

Da, to sam govorio u spomenutoj viziji, a zatim se trgnuo iz nje i duboko porazmislio te dosegnuo jednu veoma važnu istinu koju sadrži ta vizija, a ta je:

Postoje dvije rečenice iz kojih proističe cjelokupni moralni pad i srozavanja vrijednosti do kojih je dospio društveni život čovječanstva, i one su izvor svih nemira i

potresa. Njih smo izložili i dokazali u *Riječi dvadeset petoj*, kod uspostavljanja usporedbe između moderne civilizacije i propisa Kur'an-i kerima. Te su dvije rečenice:

Prva: *'Neka sam ja sit, nije me briga da li će drugi skapati od gladi.'*

Druga: *'Ti zarađuj, a ja ću jesti.'*

A to što održava i pohranjuje dotične misli jeste obrtanje kamate i odbijanje izdvajanja zekata.

Jedino rješenje i blagotvorni lijek za ove dvije društvene bolesti svakako jeste: prakticiranje davanja zekata u društvu i njegovo stavljanje u opću obavezu, te totalna zabrana kamate. Jer, značaj zekata se ne svodi samo na određene osobe i skupine, nego je on najbitniji stup u izgradnji blagostanja i prosperiteta u životu cijelog čovječanstva, čak je on i osnovni stup na kojem čvrsto počiva održanje stvarnog ljudskog života. Jer, čovječanstvo se uglavnom svrstava u dva sloja: elitu i mase. Zekat osigurava samilost i dobročinstvo gornjeg sloja prema masama i garantira poštovanje i odanost masa prema eliti. U protivnom, obrušili bi se čekići

nepravde i prisile po glavama masa od strane elite i pobunila bi se mržnja i neposluh što bi uskiptili u srcima masa naspram elite. Ta bi dva sloja nastavila stalni i neizlječivi moralni sukob, što bi preraslo u vrevu trvenja i oprečne nesloge i postepeno dovelo do započinjanja stvarnog gloženja i konfrontiranja oko rada i kapitala, kao što se već desilo u Rusiji.

Pa o vi, časni i svjesni, i o vi, plemeniti i dobrodušni! Ukoliko vaša namjera kod činjenja dobrih djela koja činite nije zekat, niti u njegovo ime, ona imaju tri štetnosti, pa čak je moguće da budu i beskorisno i besmisleno poništena. To je zato što vi, ako ga ne budete udjeljivali i dobro činili na Allahovom Putu i u ime Allaha, bez sumnje ćete pokazivati prigovaranje i zaslužnost – u nekom smislu – te jasnog siromaha zarobiti u osjećaj zaduženosti i sputati ga u njegove okove. Zbog toga ćete biti lišeni njegove dove, koja je iskrena i primljena, pored toga što ćete biti poricatelji blagodati misleći da ste vi vlasnici imetka. A, ustvari, vi ste samo zaduženi namještenici vršite raspodjelu Allahove imovine među Njegovim robovima.

Međutim, ukoliko dobročinstvo činite na Allahovom Putu, sa nijjetom zekata, time stičete ogromne zasluge i sevape jer ste ga učinili u ime Allahovo. Tim činom vi pokazujete zahvalnost za blagodati kojima vas je Allah obasuo, a stječete i primljenu dovu od strane onog bijednog siromaha, jer nije prisiljen laskati vam niti vas se ustručavati, te je sačuvao svoje dostojanstvo i čast i njegova dova bude čista.

Da, imovinu koja se udijeli u iznosu zekata, pa i većeg od toga, te činjenje dobrih djela u različitim vidovima i udjeljivanje milostinje uz stjecanje masovnih šteta poput kamate i popularnosti, sa prigovorom i ponižavanjem drugih, nemoguće je porediti sa davanjem zekata i činjenjem istih dobročinstava s nijjetom na Allahovom Putu i sa korištenjem počasti izvršenja jednog od Allahovih strogih propisa i sa stjecanjem zasluga i nagrada od Njega, slavljen je On, te s postizanjem iskrenosti i primljene dove. Razlika između te dvojice davatelja zbilja je ogromna.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ

الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الَّذِي قَالَ

الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَيْتَانِ الْمَرْصُوصِ يَشُدُّ بَعْضُهُ

بَعْضًا وَقَالَ الْقِنَاعَةُ كَنْزٌ لَا يَفْنَى وَعَلَى آلِهِ

وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ آمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

"Slavljen neka si Ti, mi ne znamo ništa, osim onoga čemu si nas Ti poučio."

Moj Allahu, Svoje salavate spusti na našega sejjida Muhammeda koji je rekao:

'Mu'min je uz mu'mina poput zdanja gdje svaki blok ojačava drugoga';

a rekao je i: 'Zadovoljnost je nepresušno blago', i na njegovu porodicu i ashabe sve skupa, amin.

Zahvala pripada Allahu, Gospodaru svjetova.

Izvod iz Drugog stava poslanice Svijetli dokaz

Iz zbirke Zračci

وَالْآجَالُ الْمُعَيَّنَةُ وَالْأَرْزَاقُ الْمُقَنَّنَةُ

Smrtni čas je određen a opskrba regulirana

Smrtni čas i opskrba što površno gledajući izgledaju nepoznati i neizvjesni, ipak su u stvarnosti određeni i nalaze se pod zastorom skrivanja u bilježnici praiskonskog Božijeg određenja i sudbine, i na stranici životnih predodrednica. Smrtni čas je neminovan za svako živo biće, određen je i zakazan, bez mogućnosti pomicanja unaprijed ili odlaganja. I opskrba svakog bića koje posjeduje duh je određena i propisana. Sve je to zapisano na ploči Božijeg određenja i sudbine.

Postoji bezbroj dokaza ovog suda.

Među njima je činjenica da svojim umiranjem ogromno stablo ostavlja iza sebe sjemenke koje su svojevrsan duh tog stabla, kako bi nastavile vršiti zadaće što ih je to stablo vršilo, a to se ne može sprovesti bez

mudrog zakona Sveznajućeg Očuvatelja. I činjenica da čisto mlijeko što, nastavši između grizina u buragu i krvi, bez miješanja i zamućenja, bistro i čisto navire iz majčinskih grudi kao opskrba mladunčadi i slijeva se u njihova usta, energično odbacuje mogućnost slučajnog dešavanja, te ističe kategoričnu stvarnost da se sve dešava po samilosnom načelu postavljenom od strane Milostivog i Sveznajućeg Opskrbitelja. Analogiju za ostala živa bića i bića što posjeduju duh možeš izvesti iz ova dva djelimična primjera.

Dakle, u stvarnosti je smrtni čas predodređen i zakazan, a tako isto i opskrba. Oboje su već upisani u registar određenja i svako od njih je definirano, samo što površno gledajući izgledaju zaklonjeni iza zastora nespoznajnog i svezani nevidljivom niti skrivanja, pa izgleda kao da praktično nisu ni određeni i kao da su vezani uz slučajnost. Sve je namješteno tako zbog duboke mudrosti od vrhunskog značaja.

Naime, kad bi smrtni čas bio vidljiv i ozakonjen na način kao što je to zalazak sunca, onda bi čovjek dobar dio svog života proveo u

notornoj nemarnosti i upropastio ga, osjećajući odbojnost prema ahiretu, a zatim bi u drugom dijelu života zapao u vrtlog histeričnog straha i panike, i postao poput osuđenika koji svakim danom korača u susret vješala. Tako bi se nevolja što dolazi sa smrću stostruko uvećala. Zbog tog istančanog smisla su patnje što obično obuzimaju čovjeka skrivene pod zastorom nespoznajnog. Zbog toga je Uzvišeni Allah i smrtni čas ovog svijeta, tj. Smak svijeta, iz Svoje milosti i sažaljenja, sakrio iza zastora nespoznajnog.

A opskrba, budući da je ona nakon blagodati života najveća riznica blagodati, i najbogatije vrelo iz kojeg navire zahvalnost i pohvala, najsadržajniji rudnik pobožnosti, dove i nadanja, u pojavnj formi je izložena kao nepoznata i slučajna. Svrha toga je da se nijednog trena ne zatvore kapije traženja opskrbe kroz dovu od Plemenitog Opskrbitelja, i da se ne pritvore vrata traženja zaklona i pomoći, potkrijepljenog hvalom i zahvalnošću Uzvišenom Allahu. Jer, kad bi opskrba bila jasno zacrtana i isplanirana, njezina suština bi se potpuno promijenila, i vrata nadanja, prozori skrušenog obraćanja i

put duhovnog uspona kroz dovu, koji su inače ispunjeni divnom zahvalnošću i finom zadovoljnošću, bili bi do kraja zatvoreni. Čak bi i vrata skrušene pobožnosti i poniznost bila sasvim zazidana.

Prilog iz Emirdaga (2)

Iz zbirke "Prilozi"

Zašto si se povukao iz savremene civilizacije?

Njihovo drugo pitanje glasi: U prošlosti si, tokom obilaska nomadskih plemena istočne Anadolije, pozivao nomade da se urbaniziraju i sa gorljivom željnošću ih poticao da uvode civilizacijski napredak u oblasti svog života. Zašto si, onda, ti prije nekih četrdeset godina okrenuo leđa savremenoj civilizaciji opisujući je kao primitivnu i neciviliziranu, i od tada izbjegavaš društveni život i povlačiš se u izolaciju i samoću?

Odgovor: Budući da se moderna zapadna civilizacija izokreće putem što je nespojiv s nebeskim principima i da im se ona protivi, njezina su zla sahranila njezine zasluge i njezina štetnost prevagnula nad njezinim koristima. Time su sigurnost i mir dovedeni u poremećaj, ljudi su uznemireni i njihova istinska sreća je iskvarena. Zahtjevi i svrhe civilizacije su se

zbrkali, jer je ona umjesto težnje ka štedljivosti i zadovoljnosti prouzročila navalu strasti, prekoračenja i razuzdanosti, a umjesto rada i zalaganja, dopustila sklonost ljenčarenju i raskomočenosti. Upravo ta civilizacija je zbunjeno čovječanstvo obukla u zakrpe bijednog siromaštva i ogrnula ga u odoru užasne lijenosti i ravnodušnosti.

Časni Kur'an saopćava u svom uzvišenom proglasu:

كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا
لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى

"I jedite i pijte, samo ne pretjerujte." (Al-A'raf: 31), i u riječima Uzvišenoga: "I da čovjekovo nije ništa, nego samo ono što sam uznastoji." (An-Nadžm: 39) Izlažući ovo načelo, Poslanice Nura, prosvijetljene nurom gornjih dvaju ajeta, ukazale su da je sreća života ljudskog roda uvjetovana štedljivošću i umjerenošću, bez pretjerivanja, kao i poticanjem na rad, zalaganje i trud. Samo uz ta dva uvjeta se postiže bliskost i harmonija između dva društvena sloja – običnih masa i elite. S tim u

vezi, iznijet ću dvije osjetljive teme i izložiti ih u dvije kratke crtice.

Prva: u nomadsko vrijeme ljudi su oskudijevali u tri-četiri stvari, i od svakih deset osoba dvije osobe nisu mogle priuštiti te tri-četiri stvari. U moderno vrijeme, pod uticajem i po diktatu zapadnjačke civilizacije koja potiče ekstremne zloupotrebe, nameće pretjeranost, potpaljuje strasti, i pretvara želje i zahtjeve koji nisu bitni u neophodne i nezaobilazne potrebe, savremeni čovjek, oponašajući druge i navikavajući sebe, postao je ovisan o dvadeset stvari, umjesto tri-četiri koje su mu zbilja nužne. Često od svakih dvadeset osoba samo dvije osobe mogu priuštiti te potrebe i steći ih na dozvoljen način i iz halal izvora. Ostalih osamnaest su bijedni siromasi. Ova, dakle, moderna civilizacija dovodi čovjeka u teško siromaštvo i oskudicu. Tako je u cijelom čovječanstvu, kroz vještačke potrebe, dovela i do povećanja nedozvoljene zarade, kriminala i korupcije, i potaknula siromašne mase na sukob i neprijateljstvo prema odabranoj eliti. Sve je to posljedica napuštanja temeljnog principa kojega je uspostavio Časni Kur'an, propisivanjem obaveze davanja zekata i

zabranivši kamatu. Primjenom tog principa ostvaruje se poštovanje i odanost masa prema eliti i postiže samilost i dobročinstvo elite prema masama. Napustivši te principe, gornji sloj, buržoazija, primorana je vršiti nasilje i pogaziti prava sirotinje, a donji, siromašni sloj prinuđen je na neposluh i pobunu prema gornjem sloju. Tako su u tren oka razoreni i u nepovrat otišli sreća, mir i sigurnost čovječanstva.

Druga: tehnološki izumi i dostignuća moderne civilizacije blagodati su koje iziskuju da čovjek iskazuje čistu zahvalnost na njima i od njega zahtijevaju prikladnu upotrebu na način na koji koriste i doprinose ljudskom rodu. Međutim, svjedoci smo da nije tako, jer neke veoma važne i utjecajne ljude ta dostignuća i mediji su zaveli i otvorili im prostor za lijenost i nemoralnost. Ta tehnološka čudesa, naime, raspaljuju plamen strasti i pobuđuju skrivene nagone i sklonosti, pa čovjeka odvrćaju od truda i zalaganja i oduzimaju mu želju za radom. A kroz nezadovoljnost i nedostatak štedljivosti, ona ga još dovode u nemoral, pretjerivanje, nasilnost i počinjavanje nedozvoljenih stvari.

Kao primjer toga, već spomenut u poslanici *Ključ svijeta Nura*, navest ćemo sljedeće.

Elektronski medij, radio, velika je Božanska blagodat za ljudski rod. Dok ta blagodat od nas zahtijeva da iskazujemo duhovnu zahvalnost na njoj, kroz upotrebu u korist cijelog čovječanstva, vidimo da se četiri petine vremena upotrebe tog medija utroši na poticanje strasti i na besposlice koje čovjeku ne znače ništa. Time se ukida ljudska želja za nastojanjem i čovjeka dovodi u lijenost i nepokretnost dok mlitavo sluša, čime čovjek napušta stvarnu funkciju svog života. I dok je neophodno usmjeriti dio tih medija u interesu i za stvarnu dobrobit čovječanstva i iskoristiti ih na način da potaknu na rad za dobrobit ljudskog roda i za ostvarenje njegovih stvarnih potreba i ublažavanje njegovih tegoba, lično sam se osvjedočio da samo deset ili dvadeset odsto njegove upotrebe usmjereno je na ostvarenje tih potreba i neophodnosti, a ostalih osamdeset odsto se utroši na zabavu i emisije što pobuđuju strasti i navode na opuštenost, besposlenost, tromost i lijenost.

Ukratko: savremena zapadna civilizacija uopće nema sluha za nebeske vjere. Usljed toga je čovječanstvo bacila u teško siromaštvo, umnožila njegove zahtjeve i potrebe, i, iščupavši korijenje štedljivosti i zadovoljnosti, uporno u njemu podgrijava pretjeranost, pohlepu i ogrezanje. Pred njim je otvorila put nepravednosti, društvenih zala i kriminala. Povrh svega toga, bijednog i siromašnog čovjeka, naviknuvši ga na primitivizam i nemoral, bacila je u naručje pogubne lijenosti i nerada. Tako je u njemu uništila žar za radom i zalaganjem i dovela da čovjek upropasti svoj dragocjeni život uzaludno slijedeći prohtjeve što ih nameće moderna civilizacija i povodeći se za njezinim nemoralom i zabavom.

Uz sve to, ta je civilizacija u tom bijednom i pasivnom čovjeku prouzročila razne poremećaje, bolesti i rane, i postala sredstvom širenja stotina zaraza širom Zemlje. Ona ih je posijala u tim sredinama svojim zloupotrebama i prekoračivanjem granica.

Peta tema Pisma dvadeset osmog

Peto djelo

Iz zbirke "Pisma"

POSLANICA O ZAHVALNOSTI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

"U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!"

"I ne postoji ništa a da Ga ne veliča, hvaleći Ga!"

Svojim nadnaravnim izlaganjem, Časni Kur'an obiluje smislovima i potiče na zahvalnost u mnogim ajetima, među kojima su sljedeći:

أَفَلَا يَشْكُرُونَ * أَفَلَا يَشْكُرُونَ * وَسَنَجْزِي
الشَّاكِرِينَ * لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ * بَلِ اللَّهُ
فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ

"Pa zar neće da budu zahvalni?" (Ja-Sin: 35); "Pa zar neće da budu zahvalni?" (Ja-Sin: 73); "Sigurno

ćemo nagraditi zahvalne" (Ali Imran: 145); *"Ako budete zahvalni, Ja ću vam, zacijelo, još više dati"* (Ibrahim: 7); *"I budi zahvalan."* (Az-Zumar: 66)

On kroz njih ističe: da najuzvišenije djelo koje Milostivi Stvoritelj zahtijeva od Svojih robova jeste zahvalnost. On izričito i jasno poziva ljude na zahvalnost, i pridaje joj posebnu pažnju pokazavši da ustezanje od zahvalnosti jeste poricanje i nijekanje Božijih blagodati. On čak trideset i jedan put u suri *Ar-Rahman* izriče strahovitu prijetnju kroz časnij ajet:

فَبَايَ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

"Pa koju blagodat Gospodara svoga poričete?!", i strogo upozorava džine i ljude, isticanjem da nezahvalnost i odbijanje zahvalnosti jeste poricanje, nijekanje i pobijanje.

I kao što Mudri Kur'an izlaže kako je zahvalnost rezultat i svrha stvaranja, tako i svemir, koji je poput velikog otjelovljenoga Kur'ana, također pokazuje da najbitniji rezultat stvaranja svemira jeste zahvalnost. Jer, pogledamo li duboko u svemir, dolazi do izražaja da su:

izgled i svi sadržaji svemira predviđeni i postavljeni na način da proizvode zahvalnost i dovode do nje. Svaka stvar je, s jednoga gledišta, usmjerena i okrenuta prema zahvalnosti te izgleda kao da najvažniji plod na stablu svemira jeste zahvalnost, ili kao da najuzvišeniji artikal od sve robe što je proizvodi ova tvornica svemira jeste zahvalnost.

Naime, vidimo da je sve što postoji na svijetu raspoređeno na način kao da sačinjava ogroman krug, a život je stvoren tako da predstavlja njegov centar. Tako opažamo da sva bića služe životu, njeguju ga i okrenuta su prema njemu, osiguravaju njegove potrepeštine i zalihe. Dakle, Stvoritelj svemira život je probrao i izdvojio između svih bića u svemiru.

Zatim, vidimo i da su bića u svjetovima živih bića također proizvedena u vidu širokoga kruga tako da čovjek zauzima njegov centar. Tako se sve željene svrhe kod živih bića obično koncentriraju u tom čovjeku, a Plemeniti i Uzvišeni Stvoritelj okuplja sva živa bića oko čovjeka i sve ih podređuje i stavlja u službu njemu. Na taj način tog čovjeka

nadređuje njima kao vladara. Dakle, Veliki Stvoritelj odabire čovjeka između svih živih bića i ističe ga kao težište Svoga htijenja i izbora.

Potom, vidimo i da svijet čovjeka, a isto tako i svijet životinja, također sačinjava jedan krug u čiji je centar postavljena opskrba. U sve ljude i životinje je, opet, usađena želja za opskrbom te vidimo kako su svi oni kroz tu svoju želju postali sluge opskrbe i podredili se njoj. Opskrba, dakle, vlada i gospodari njima. A vidimo i da sama opskrba sačinjava ogromnu riznicu, toliko ogromnu i bogatu da, ako bi se sabrale sve blagodati, ne bi se mogle ni pobrojati niti sagledati. Čak vidimo da je, recimo, kroz sposobnost okusa jeziku dato onoliko istančanih, osjetljivih, nevidljivih mjerila koliko ima vrsta hrane i jela, kako bi on raspoznavao različite okuse među mnogim vrstama opskrbe. Dakle, stvarnost opskrbe je najčudesnija i najraskošnija, najneobičnija, najukusnija i najsadržajnija od svih činjenica u svemiru.

Također opažamo i da kao što sve stvari okružuju opskrbu i okreću se prema njoj, tako i

sama opskrba, sa svim svojim vrstama, opstoji kroz zahvalnost, smislenu i materijalnu, iskazanu stanjem ili govorom; ona nastaje kroz zahvalnost, proizvodi zahvalnost i ukazuje na zahvalnost. Naime, apetit i želja za hranom jedna je vrsta prirodne zahvalnosti. I uživanje i naslađivanje su također vid zahvalnosti, samo nesvjesno, pa se sve životinje odlikuju tom zahvalnošću. Samo čovjek, jedino stvorenje koje, otisnuvši se u zabludu i nevjerništvo, mijenja suštinu te zahvalnosti, pada s nivoa zahvalnosti na nivo širka.

Uz to, lijepi, raskošni i zadivljujući oblici, čisti, ugodni i aromatični mirisi, slasni i prijatni okusi, što ih sadrže blagodati, koje su sama opskrba, jesu glasnici i pozivaju u zahvalnost. Ti primamljivi glasnici i telali svojim pozivanjem pobuđuju željnost kod živih bića i potiču ih na zahvalnost te ih kroz tu željnost navode na cijenjenje, vrednovanje i uvažavanje u smislu zahvalnosti. Oni osvrću poglede svjesnih bića u pravcu dubokog i pomnog razmišljanja o njima te ih privoljevaju na odobravanje i divljenje i potiču na poštivanje i vrednovanje tih blagodati. Te ih blagodati, tako, upućuju i vode putem usmene i

praktične zahvalnosti i navode ih da budu zahvalni. Kroz zahalnost omogućuju im da kušaju najprijatnija i najukusnija jela, najčišće i najbolje arome time što im pokazuju kako ti ta ukusna opskrba i ugodna blagodat, uz kratkotrajni i prolazni pojavni užitek, kroz zahvalnost daju da razmišljaš o Božanskom milostivom ukazu naklonosti koja posjeduje stvarnu, neizmjernu i trajnu slast i užitek. Drugim riječima, opskrba svojim podsjećanjem na pažnju Plemenitog Vlasnika sveobuhvatnih riznica milosti, na pažnju i ukaz počasti, dakle, čija slast je neizmjerena i čija blagodat je beskrajna, omogućava čovjeku da kroz to promišljanje doživi duhovnu slast i užitek vječnog Dženneta dok se još uvijek nalazi na ovom svijetu.

Dok, posredstvom zahvalnosti opskrba postaje ogromna i raskošna riznica, krcata bogatstvom i užicima, odsustvom i suzdržavanjem od zahvalnosti ona postane krajnje bezvrijedna.

Već smo u *Riječi šestoj* izložili da čulo za raspoznavanje okusa, ako je okrenuto prema Uzvišenom Allahu i ako se koristi na

Njegovom putu, tj. ukoliko se ono na opskrbu usmjerava u svrhu izvršenja zadatka smislene zahvalnosti, ta sposobnost i osjetilo smješteno u jeziku bude poput uvaženog i zahvalnog nadzornika i u poziciji poštovanog kontrolora ispunjenog zahvalnošću u kuhinji Božije apsolutne milosti. Međutim, kad ono funkcionira u cilju ugađanja prohtjevima nagonskog nefsa i zasićivanja njegove proždrljivosti, tj. ukoliko se na blagodati usmjeri bez spomena zahvalnosti Blagodarcu Koji je ukazao tu blagodat kroz opskrbu, to čulo okusa u jeziku pada s te visoke pozicije i s položaja povjerljivog kontrolora, i srozava se na stepen vrataru u tvornici stomaka i konjušaru u konjušnici želuca. I jednako kao što taj uslužitelj opskrbe pada na dno kad je nezahvalan, tako isto opada i suština same opskrbe i, srazmjerno tome, svi ostali polužitelji opskrbe, te se obaraju s najuzvišenijeg položaja na najniže dno, čak potonu u položaj sasvim protivan mudrosti Moćnog Stvoritelja.

Mjerilo zahvalnosti je zadovoljnost, štedljivost, zadovoljstvo i osjećaj zaduženosti, a mjerilo nezahvalnosti su pohlepa, rasipništvo,

necijenjenje i nepoštivanje te konzumiranje svake hrane, ne pazeći na halal i haram.

Da, kako god je pohlepa nezahvalnost, ona, također, dovodi do uskraćenosti i sredstvo je poniženja i nedaća. Recimo, mravi, ta blagoslovljena vrsta insekta koja ima razvijen društveni život, gaze se i gnječe pod nogama upravo zbog svoje izrazite gramzivosti i nezadovoljnosti. Jer, dok bi mravu za cijelu godinu bilo dovoljno nekoliko zrna pšenice, vidimo da on sabira hiljade zrna ako je to u prilici. A dobru pčelicu njezina savršena zadovoljnost uzdiže da visoko prelijeće iznad glava, tako da ona, zadovoljna svojom opskrbom, po komandi Moćnog i Uzvišenog Gospodara prinosi čisti med čovjeku u znak dobročinstva.

Da, Allahovo ime *Milostivi*, koje je jedno od Njegovih, slavljen je i uzvišen On, najvećih imena, slijedi iza uzvišenog imena *Allah*, koje je Najveće ime i vlastito ime Božije Biti. To ime *Milostivi* pod svojim pokroviteljstvom sadrži opskrbu. Stoga je do nura tog velikog imena moguće dospjeti kroz zahvalnost u sklopu

opskrbe. Poznato je da najizrazitiji smisao imena *Milostivi* upravo i jeste *Opskrbitelj*.

Osim toga, postoje različite vrste zahvalnosti, samo što najsadržajnija i najobuhvatnija od tih vrsta, koja je i njezina opća formula, jeste namaz.

U zahvalnosti se nalazi čisti i uzvišeni iman i sadržana je sušta potvrda Božije Jednoće. Jer neko ko, npr., počne jesti jabuku s *Bismillom*, tj. u ime Allaha, i završi jelo s "*El hamdu lillah*", tj. sa zahvalom Allahu, time obznanjuje svoju zahvalnost na toj jabuci kao čistom suveniru koji dolazi izravno iz ruke Božije svemoći i poklon uručen izravno iz riznice Božije milosti. On tom izjavom i vjerovanjem u to predaje svaku stvar, bila ona djelimična i univerzalna, u ruke Božije svemoći, i u svemu uviđa ukaz Božanske milosti. Otuda on kroz iskaz zahvalnosti pokazuje istinski iman i dovodi do izražaja čistu vjeru u Božiju Jednoću.

Ovdje ćemo izložiti samo jedno od mnogih gledišta ogromnih gubitaka što ih nanosi opijeni ravnodušni čovjek svojom nezahvalnošću i poricanjem blagodati.

Kad čovjek pojede neku ukusnu hranu, a zatim iskaže zahvalnost na njoj, posredstvom zahvalnosti taj mu nimet postane nur i preraste u jedan od džennetskih plodova na Ahiretu. Uz slast koju mu ona pruži, pomisao na činjenicu da je ona djelo poteklo iz ukaza Allahove nepregledne milosti, i počast od Njega, slavljen je i uzvišen On, toj blagodati daje ogromnu i trajnu slast, uzvišeni i beskrajni užitak. Zahvalni čovjek time pošalje čiste srži, sušta jezgra i nematerijalne tvari na visoke i istaknute položaje odlažući njihove suvišne tvari i ljuštore, čije su svrhe iscrpljene i koje su izvršile svoju funkciju te više nisu potrebne da se, pretvaranjem u otpad i truhlež, razlože na svoje osnovne tvari, tj. prvobine elemente.

Međutim, ako čovjek kojemu je ukazana blagodat ne iskaže zahvalnost svome Gospodaru na blagodati, ta kratkotrajna slast svojim prestankom iza sebe ostavlja tugu i žalost, a sama se pretvori u otpad i izlučevine. Tako vrijednost blagodati sa nivoa dijamanta padne na nivo bezvrijednog uglja.

Dakle, kratkotrajna opskrba kroz zahvalnost urađa neprolaznim užicima i trajnim

plodovima, dok se blagodati lišene zahvalnosti pretvaraju iz svoje uzvišene, lijepe i zadivljujuće forme u sramotne, ružne i neukusne oblike. Naime, nezahvalnik smatra da krajnji ishod opskrbe nakon ubiranja kratkotrajnog užitka iz nje jeste otpad.

Uistinu, opskrba je jedan sjajni oblik koji zavrjeđuje ljubav i naklonost i koji izlazi na vidjelo kroz zahvalnost. U protivnom, ljubav i pohlepa nemarnih i zabludjelih za opskrbom jeste tipično hajvanska proždrljivost.

Izvođenjem i drugih usporedbi prema ovome može se saznati koliki su gubitnici sljedbenici zablude i nemarnici, i koliko su na šteti.

Najovisnije živo biće o opskrbi i njezinim vrstama jeste čovjek! Uzvišeni Allah, slavljen je, tog je čovjeka stvorio kao svestrano ogledalo svih Njegovih Lijepih imena i izumio ga kao nadnaravno djelo koje ukazuje na Njegovu apsolutnu moć i koje posjeduje pomagala kojima može ocijeniti, odrediti i spoznati vrijednost svih zaliha u riznici Njegove sveobuhvatne milosti. Stvorio ga je u svojstvu namjesnika na Zemlji, koji posjeduje

istančana osjetila kojima može razmjeriti najsitnije pojedinosti ukaza Njegovih Lijepih imena. Zbog svega toga, Uzvišeni Allah je u tog čovjeka ugradio beskrajnu oskudicu i doveo ga u potrebu za bezbrojnim vrstama materijalne i nematerijalne opskrbe. Jedino sredstvo kojim se čovjek može uspeti do najvišeg položaja, a to je nivo *“sklada najljepšeg”*, primjeren svestranosti koju on posjeduje, jeste zahvalnost. Ako zahvalnost izostane, čovjek se sroza do najnižih nizina, i počinjava ogromno nasilje.

Ukratko: Zahvalnost je najvažniji od četiri principa na kojima se temelji onaj ko se kreće najuzvišenijom i najistaknutijom stazom, a to je staza robovanja Allahu, ljubavi prema Allahu i zadobijanja Allahove ljubavi.

Ta četiri principa su iskazana sljedećim:

Prijatelju, na putu nemoći četiri stvari su neophodne:

apsolutna nemoć, apsolutna neimaština, apsolutna željnost, apsolutna zahvalnost.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الشَّاكِرِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
 اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الشَّاكِرِينَ
 وَالْحَامِدِينَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ آمِينَ
 وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Moj Allahu, učini da budemo od onih koji su zahvalni, tako ti Tvoje milosti, Najmilostiviji Milosniče.

“Slavljen neka si Ti, mi ne znamo ništa, osim onoga čemu si nas Ti poučio; Ti si Sveznajući i Mudri.”

Moj Allahu, Svoje salavate i selam spusti na našega sejjida Muhammeda, prvaka svih zahvalnih i onih koji Te hvale, i na njegovu porodicu i ashabe sve skupa, amin.

I završna dova naša je da hvala pripada Allahu, Gospodaru svih svjetova.

Odsjaj dvadeset deveti

Iz zbirke Odsjaji

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

O izjavi "“*Elhamdu lillâh!*”" ¹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ovo poglavlje sadrži devet tačaka

PRVA TAČKA

“*Elhamdu lillâh!*” , hvala Allahu na blagodati imana koji od nas uklanja tminu sa svih šest strana.

¹ Budući da je zahvalnost Allahu, nakon razmišljanja, najbitniji temelj *Poslanica Nura*, i da većina nivoa i činjenica zahvalnosti i pohvale savršeno su razjašnjene u dijelovima *Poslanica Nura*, ovdje se ukratko navode neki nivoi zahvalnosti što stoje usporedo s blagodati imana, čijim smo se spomenom zadovoljili. Jer zahvalnosti ima onoliko nivoa koliko je i blagodati imana.

Jer, prošlost s naše desne strane mračna je i jeziva, ona je opća grobnica. A s blagodat i mana ukloni se ta pomrčina i nepregledna grobnica se izvedri u presvijetlo sijelo.

I nama s lijeve strane, gdje je budućnost, mračno je i jezivo, jer ona je moj široki grob. A svitanjem kroz blagodat i mana, razotkriše se bašče okićene trpezama Božije milosti.

Gore, iznad glave, gledajući očima filozofije, jezivo je i misteriozno svemirsko prostranstvo. A s blagodat i mana, s te strane se pojaviše zvijezde kao nasmijani fenjeri, upokorene voljom Onoga Koji je njima ukrasio lice neba, pitome, prijatne, ugodne.

Dole, pod nogama je zemaljski svijet što, gledajući pogledom zabludjele filozofije, zastrašuje svojim stanjem. A s blagodat i mana on se ukaza kao potčinjena Božanska lađa, natovarena raznovrsnom hranom i užicima. Na nju je njezin Konstruktor ukrcao ljudski i životinjski rod da njome obilaze sve krajeve kraljevstva Milostivoga.

Ispred, u pravcu gdje karavane živih bića upiru pogled i kreću se jedna za drugom, povorke nestaju i gube se u tmini

nepovratnosti i ništavila. A s blagodati imana taj pohod razotkriva prelazak živih bića iz svijeta prolaznosti u svijet vječnog boravka, i iz mjesta službe u mjesto primanja naknade, i iz prostora gužve i gomile u prostor milosti i komocije. Brzina talasa smrti što odnosi živa bića nije nesreća i propast, nego željeni uspon i utrka za blagostanjem.

A i iza leđa je mračno i jezivo. Svako svjesno biće u neizvjesnosti i nedoumici se pita: *‘Odakle dolazim? Kuda idem?’* S obzirom da mu nemarnost ne pruža odgovor, neizvjesnost i nedoumica mu pomračuju duh. Uz blagodati imana s te strane se rasvjetljava ljudsko počelo i funkcija, iznoseći na vidjelo da je čovjeka Suvereni Vladar poslao sa zadatkom na ovaj svijet iskušenja i ispita.

S polazišta ove činjenice, *“Elhamdu lillâh!”* na blagodati imana koji rastjeruje pomrčinu i tminu sa svih šest strana, jeste i samo jedna vrhunska blagodat, što iziskuje da čovjek na njoj bude zahvalan. Jer kroz *“Elhamdu lillâh!”* se spoznaju stepeni i slasti tih blagodati. Zato, hvala Allahu na *“Elhamdu lillâh!”* u beskrajnom nizu beskonačnih ciklusa.

DRUGA TAČKA

"Elhamdu lillâh!", hvala Allahu na blagodati imana, koji nam je osvijetlio svih šest strana. Kako god je iman, rastjerivanjem tmine sa svih strana, jedna blagodat sa gledišta uklanjanja nevolja, tako isto je iman, osvijetljivanjem svih šest strana, još jedna blagodat sa gledišta privlačenja koristi. Jer čovjek, povezan svestranošću i svesadržajnošću svoje naravi sa bićima na svih šest strana, uz blagodati imana u stanju je izvući korist s bilo koje strane, kud god da se kreće. Po principu

أَيْنَمَا تَوَلَّوْا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ

"Kuda god se okrenete, pa tamo je Allahova strana" (Al-Bekara: 115), te su mu strane osvijetljene svom duljinom do u beskonačnost. Reklo bi se čak da se životni vijek čovjeka mu'mina u duhovnom smislu proteže od početka svijeta do Smaka, i da se njegov život napaja iz svjetla života što se pruža od iskona do vječnosti. Čovjek čak, tajnom prosvijetljenosti imanom sa svih strana, izlazi iz tjesnaca sadašnjosti i tjeskobe ovog mjesta u slobodni prostor širine cijelog svijeta i cijeli svijet mu postane dom, a

njegovom duhu prošlost i budućnost postanu sadašnjost i stvarnost. Tako je, pa izvedi analogiju.

TREĆA TAČKA

"Elhamdu lillâh!", hvala Allahu na blagodati imana, koji sadrži dvije tačke poticaja i oslonca.

Da, usljed krajnje nemoći ljudskog roda i usred mnoštva neprijatelja, ljudski rod je u žestokoj potrebi za osloncem uz koji će se skloniti od neograničenog broja neprijatelja; a usljed krajnje neimaštine čovjeka i usred ogromnog mnoštva njegovih potreba i želja, čovjeku je neophodan poticaj kojim će se napajati i krijepiti i preko kojeg će tražiti svoje potrebe.

Vjerovanje u Allaha tačka je oslonca za ljudsku narav, a vjerovanje u budući svijet tačka poticaja za ljudsku savjest. Ko ne upozna ta dva uporišta otuđe mu se i izbezume srce i duh, a savjest ga stalno muči i kažnjava.

A ko se svojim imanom osloni na prvu tačku i napaja iz druge tačke, u dubini duše osjeća

užitak, prijetnost, olakšanje i pouzdanje, a savjest mu bude mirna, čista i spokojna.

ČETVRTA TAČKA

"Elhamdu lillâh!", hvala Allahu na blagodati imana, koji dozvoljena zadovoljstva pročišćava od patnje prolaska, pokazujući kružni tok njihovih istovjetnih uzoraka i nastavaka; i koji dodjeljuje trajnost blagodatima, pokazujući na stablo ukaza blagodati; i koji uklanja bol rastanka iznoseći na vidjelo obnavljanje istovjetnih primjeraka. Naime, svaki užitak svojim prolaskom nanosi bol, a svjetlom imana nestaje prolaznosti, i ona se preobraća u obnavljanje u istovjetne likove. A i to obnavljanje i podmlađivanje jedan je poseban užitak.

Blagodat jednog ploda, ako se ne bi znalo za njegovo stablo, svela bi se samo na taj plod, i prestala čim se pojede, iza sebe ostavivši razočarenje zbog prestanka. A ako se zna i vidi njegovo stablo, izostat će razočarenje što proizilazi iz prestanka blagodati, jer stablo i dalje postoji i nadomješta pojedeni plod drugim, istim takvim. U istom smislu i najteža duhovna stanja čovjeka jesu patnje što

proističu iz brojnih rastanaka. Svjetlom imana, nestaje tih rastanaka, oni sasvim izostaju, i zapravo se pretvaraju u obnavljanje i osvježavanje istovjetnim primjercima sastanaka. A pošto svaka novina godi, i to obnavljanje užitak je sam po sebi.

PETA TAČKA

"Elhamdu lillâh!", hvala Allahu na blagodati imana koji nam sva bića što se inače priviđaju kao neprijatelji, tuđini, jezivi mrtvaci ili uplakana siročad, pretvara u drage prijatelje, braću, živa stvorenja, bliske osobe i robove koji slave i spominju Gospodara.

Naime, pogled nemarnosti i zablude sva bića na svijetu prikazuje kao štetna i neprijateljski raspoložena, a sve stvari vidi kao strane i nepoznate, te se nevjernik uznemiri radi bilo čega. Jer, gledajući kroz prizmu zablude, sve bratske veze iz cijele prošlosti i budućnosti raskinute su za sva vremena, jedino kratko traju u sadašnjosti. Dakle, prisnost i bratstvo nevjernika traje jedan kratki interval u duljini samo jedne minute usred hiljade godina otuđenosti od svega. Međutim,

bratski odnosi nosilaca imana protežu se od prapočetka do u beskonačnost.

Na nebeska tijela u svemiru pogled zablude gleda kao na mrtve i stravične objekte. A pogled imana ta tijela opaža kao žive i pitome stvari, od kojih svaka jezikom svoga stanja izriče tespih slave svome Kreatoru. U tom pogledu, sva ona imaju duh i život, i nisu divlja i strašna, nego pitoma i prijatna.

I na živa bića, bespomoćna, nezaštićena, nepoželjna i nezbrinuta, pogled zablude gleda kao na uciviljenu siročad što oplakuju, očajavaju i tuguju radi svoje nemoći. Međutim, pogled imana kaže: nisu živa bića uplakana siročad, nego Božiji robovi koji izvršavaju svoju obavezu, zadatak, i funkciju i spominju i slave svoga Gospodara.

ŠESTA TAČKA

"Elhamdu lillâh!", hvala Allahu na blagodati imana, koji nam je ovaj i budući svijet predstavio kao dvije sofre krcate blagodatima, iz kojih vjernici dohvaćaju koristi rukom imana, i u kojima uživaju raznim unutarnjim i vanjskim osjetilima i rafiniranim duhovnim i

duševnim čulima što dolaze do izražaja pod svjetlom imana.

Da, pogled nevjerništva stješnjava zonu koristi koju živa bića uzimaju iz blagodati i svodi je na sferu fizičkog uživanja zagorčanog prestankom blagodati. A svjetlošću imana ta se zona koristi proširuje na sferu što obuhvata nebesa i Zemlju, pa čak i ovaj i budući svijet. Vjernik u tom svjetlu Sunce vidi kao svjetiljku u kući, saradnika u vršenju dužnosti i saputnika na svom putovanju, pa je i Sunce jedna od njegovih blagodati. A onome kome je Sunce blagodat, zona koristi i sofra blagodati, prostranije su od nebesa.

U ajetima poput:

وَ سَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ * وَ سَخَّرَ لَكُمُ
مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ

"Podredio vam je i Sunce i Mjesec" (Ibrahim: 33), i *"Zar ne vidiš da je Allah sve što je na Zemlji vama podredio"* (Al-Hadždž: 65), Kur'an, knjiga nadnaravne snage izlaganja, svojom elokvencijom ukazuje na svu izuzetnu dobrotu koja proističe iz imana.

SEDMA TAČKA

"Elhamdu lillâh!", hvala Allahu na Allahu. Postojanje Nužno Postojećega vrhunska je blagodat od koje nema veće blagodati za pojedinca i za svako biće. Ta blagodat sadržava beskrajnu raznolikost drugih blagodati, beskonačne kategorije dobročinstava i nesagledive vidove darova i dobara.

U dijelovima *Poslanica Nura* već je ukazano na neke od njih, a naročito u trećem stavu *Riječi trideset druge*. A i svi drugi dijelovi *Poslanica Nura* koji istražuju temu vjerovanja u Allaha, otkrivaju velove s lica ove blagodati. Zbog toga ovdje samo ukratko iznosimo sljedeće.

"Elhamdu lillâh!", hvala Allahu na Njegovoj uzvišenoj milostivosti, koja u sebi sadrži onoliko blagodati koliko ima svih živih bića kojima su one ukazane. Naime, usljed čovjekove svestranosti, čovjeku je prirodan odnos i vezanost za sva živa bića i on doživljava duhovnu sreću iz sreće svih njih. U naravi mu je, također, i da pati zbog patnje bilo kojeg od njih. Otuda, blagodat ukazana njima ujedno je neka vrsta ukaza blagodati i čovjeku.

"Elhamdu lillâh!", hvala Allahu na Njegovoj uzvišenoj samilosti onoliko puta koliko ima dječice kojoj je ukazana blagodat kroz nježnost njihovih majki. Kako god svakog ko ima zdravu narav zaboli i rastuži plač gladnog djeteta koje je bez majke, tako isto mu pričinjava zadovoljstvo kad vidi nježnost majki prema njihovoj djeci.

"Elhamdu lillâh!", hvala Allahu na Njegovoj uzvišenoj mudrosti u brojnosti svih finih pojedinosti svih svrha i mudrosti u svemiru. Jer, kako kod ljudska duša uživa u blagodati ukaza Njegove milosti, i srcu čovjeka godi manifestiranje Njegove samilosti, tako isto se ljudski um naslađuje finoćom Njegove mudrosti.

"Elhamdu lillâh!", hvala Allahu na Njegovom uzvišenom očuvateljstvu u brojnosti svih manifestacija Njegovog imena *Nasljednik svega*; i u broju svih stvari što se zadrže nakon prolaska njihovih počela, porijekla, roditelja i pratitelja; i u broju svih bića na svijetu ahireta; i u broju svih ljudskih nada sačuvanih kao nagrada za budući svijet. Jer, održanje blagodati veća blagodat je od same blagodati, i

trajnost užitka je viši užitek od samog užitka, a vječni ostanak u Džennetu veće je blaženstvo od samog Dženneta. I tako redom.

Dakle, očuvanje i održavanje od strane Uzvišenog Allaha sadrži više, uzvišenije i intenzivnije blagodati od svih ukaza blagodati bićima u cijelom svemiru.

Iz funkcije Allahovih imena *Milostivi, Samilosni, Svemudri* i *Očuvatelj* izvedi analogiju ostalih Njegovih Lijepih imena.

Zato, "*Elhamdu lillâh!*", beskrajna hvala Allahu na svim Njegovim Lijepim imenima, za to što se u svakom od tih imena nalazi bezbroj blagodati.

"*Elhamdu lillâh!*", beskrajna hvala Allahu na Kur'anu, koji je tumač svih proteklih bezbrojnih ukaza blagodati.

"*Elhamdu lillâh!*", beskrajna hvala Allahu na Muhammedu, s.a.v.s., jer on je vodič i sredstvo dolaska u iman, u kojemu su svi ključevi svih riznica blagodati na koje smo ukazali u prethodnom poglavlju.

"*Elhamdu lillâh!*", hvala Allahu na islamu koji je način sticanja zadovoljstva Gospodara

svih svjetova i sadržaj svih vrsta Njegovih duhovnih i materijalnih blagodati. Beskrajna hvala Njemu.

OSMA TAČKA

"Elhamdu lillâh!", hvala Allahu Kojega kroz ispoljavanje atributa Njegove ljepote i savršenosti hvali i veliča ova velika knjiga svemira svim svojim poglavljima i odlomcima, i svim svojim stranicama i retcima, i svim svojim rečenicama i slovima. Svako od njih u svojim proporcijama hvali i slavi Njega, Uzvišenoga, ispoljavajući briljanciju i veličanstvo svoga Kaligrafa, Jednoga, Sveopstojnoga; i manifestirajući u svojim srazmjerima svjetlost i ljepotu svoga Autora, Milostivoga, Samilosnoga; i emitirajući u svome kapacitetu scene svjetala savršenstva svoga Izumitelja i Konstruktora, Svemoćnoga, Sveznajućega, Svesilnoga i Svemudroga; i odražavajući u svom ogledalu, svako prema svojoj veličini, zračenje kojim isijavaju manifestacije imena Onoga Koji je Vlasnik Lijepih imena. Visoka je Njegova veličina, nema drugog boga, samo je On.

DEVETA TAČKA *

* Ja nemam ključeve šifara poput ovih, stoga ih ne mogu otvoriti. Osim toga, neko ko postiti niti može razriješiti te šifre niti ih odgonetnuti. Ne zamjerite. I ovoliko sam uspio učiniti jedino uz duhovnu pomoć autora i zahvaljući blagodati noći Kadr te okoristivši se blizinom hazreti Mevlane. (Tumač, Abdulmedžid Nursi)

الْحَمْدُ مِنَ اللَّهِ بِاللَّهِ عَلَى اللَّهِ لِلَّهِ

Said Nursi

Iz Arapske nuranijske Mesneville

Ti si ogrlica nanizanih blagodati

Znaj! Ti si doveden iz nepostojanja u postojanje, zatim te je tvoj Izumitelj unaprijedio. Podigao te je s nivoa najprimitivnijeg stvora i ukazom blagodati doveo na nivo ljudskog bića i muslimana. Svaki od brojnih pomaka, radnji i dešavanja umetnutih između nivoa tvog počela i tvog sadašnjeg stanja jeste ukaz blagodati tebi, i u tebi je plod i nijansa svakog od njih. Postao si poput biserne ogrlice, sočnog grozda okićenog zrnima blagodati, i klasa napućenog žitom s vrha do dna. Tako si sadržaj i indeks svih kategorija Božijih blagodati. A pošto je razumom potvrđeno da svako postojanje zahtijeva uzrok, dok nepostojanje ne zahtijeva ništa, u svakom stadiju svoga bitka, od atoma do uništenja, bit ćeš pitan i predmet istrage: *'Kako si stekao tu blagodat? Čime si je zaslužio? Jesi li izrekao zahvalnost na njoj?'* A niko ko ima i zrno pameti neće pitati kamen zašto nije postao drvo, niti će pitati drvo zašto se nije razvilo u čovjeka.

Pa, o, jadni i samouvjereni Saide! Ti si tačka u nizu svega što postoji, i na tebi je naslagano onoliko blagodatí koliko ima stvari i bića niže tebe sve do golog ništavila. Dužan si na svim tim blagodatima iskazati zahvalnost. A za sve što je iznad tebe, nemaš se pravo pitati ni ti ni bilo ko drugi: *‘Zašto nisam dosegnuo još viši položaj?’*, jednako kao što se ni atom nema pravo jadatai: *‘Avaj, zašto ja nisam postao Sunce?’* Ni pčela nema pravo prigovoriti svome Tvorcú: *‘A zašto me nisi stvorio kao plodnu palmu?’* Jer, sve razine ispod tebe su niz procesa što su se ostvarili, a sve što je iznad tebe je ništavnost, odnosno niz izostanaka i neostvarenih teoretskih potencijala što su sad praktično neostvarivi.

SADRŽAJ

Poslanica o Ramazanu	5
Poslanica o štedljivosti	27
Pohlepnik je razočarani gubitnik	57
Smrtni čas je određen a opskrba regulirana	71
Zašto si se povukao iz savremene civilizacije	75
Poslanica o zahvalnosti	81
Hvala Allahu na blagodati imana	94
Ti si ogrlica nanizanih blagodati	108

